

ОСИГУРУВАЊЕ

СПИСАНИЕ ЗА ТЕОРИЈА И ПРАКСА ВО ОСИГУРУВАЊЕТО

Интервју

д-р Луис Норман Ауденхов

СОРАБОТКАТА НА НБО И УВО Е ЗА ПРИМЕР

ТЕМА НА БРОЈОТ

Европски Извештај

ШАБЛОНИЗИРАНА ПОСТАПКА ЗА РЕШАВАЊЕ НА ШТЕТА

3

КРОАЦИЈА ОСИГУРУВАЊЕ ЖИВОТ

10 години

10 ПРИЧИНИ ЗОШТО КРОАЦИЈА ЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ:

1. Сигурен облик на штедење со истовремено осигурување;
2. Средствата кои ги вложувате се повратни по истекот на осигурувањето, **дополнително зголемени за припишана добивка** која ја припишува Кроација Осигурување – Живот;
3. Лидер на пазарот за животно осигурување и прва лиценцирана компанија за животно осигурување во Р. Македонија;
4. Компанијата во 2015 година ќе исплати осигурени суми за доживување кон своите први осигуреници во износ од половина милион евра;
5. Можност за подигнување на заем без жиранти во рок од 24 часа од поднесување на документација;
6. Воспоставен систем за управување согласно стандардот за квалитет ISO 9001:2008 - првата осигурителна компанија во Р. Македонија која е ISO сертифицирана;
7. Брз, квалитетен и праведен систем на решавање на штети;
8. Кроација наградни програми и дополнителни бенефити за секој осигуреник;
9. Супериорен систем за грижа на корисници;
10. Функционални апликации за on line плаќање и следење на состојбата на полисите.

**НИЕ ЗНАЕМЕ ДА ЈА ОПРАВДАМЕ ВАШАТА ДОВЕРБА –
ВИЕ ЗНАЕТЕ ДА ЈА ДОНЕСЕТЕ ВИСТИНСКАТА ОДЛУКА!**

Осијурувањејо современа јошребџа

Издавач
Национално биро за
осигурување - Македонија

За издавачот
м-р Трајче Латиновски

Адреса
ул. „Митрополит Теодосиј
Гологанов“, бр. 28/3, Скопје
тел: 02 / 3136-172
е-пошта: nibm@nibm.com.mk
www.nibm.com.mk

Издавачки совет
м-р Трајче Латиновски
(претседател)
д-р Климе Попоски
д-р Хашим Реџепи
Марија Томеска
Санџа Танчевска
Бошко Андов
Русе Дракуловски

Уредвачки одбор
Лепосава Гелевска
Мирјана Поп Талеска
Миодраг Ристик

Главен и одговорен
уредник
Мирјана Поп Талеска

Ликовно-графички уредник
Миле Раденковик

Компјутерска обработка
Петар Петренко

Печатница
„Алфа СИД д.о.о.е.л.“
ул. „ВБНОЈ“, бр. 84-1/2
Скопје

Тираж
2000 примероци

Датум
05.05.2015 г.

„Минајаша 2014 година беше исклучително успешна за осигуриелната индустрија во Р. Македонија, како во однос на пораст на бруто полицисраната премоја (БПП) и бројот на прогадени договори за осигурување, така и во однос на зголемено профитабилно работење на друштвата за осигурување, пораст на кайшалот, пораст на активата, на финансиските вложувања како дел од активата, како и зголемен број вработени.“

Со посебно задоволство ја цитирам почетокој на известувањето од Агенцијата за супервизија за резултатите од работата на вкупната осигуриелна индустрија во Македонија за минајаша 2014 г.

Во ситуација на ниској живојни стандард на македонските граѓани, а секојдневно добиваме информации дека тој има и надолна линија, еден ваков податоќ е навистина фасцинантен. Тоа значи, дека активността и вложеној труп на осигуриелната индустрија, да ја објасни пошребата од осигуриелна заштита на економските добра на секој граѓанин, има резултат. Друштвата ги искористиле можностите да дојрајат до осигурениците и тоа не само со шареније реклами или флаери. Тоа е презеде ефективној приближување кон секој граѓанин, да се дојре до свестта дека осигурувањето не е некоја дојлонителна нејошребна давачка туку современа јошребџа за заштита на својите добра за себе и својите јоколенити.

Приклучувањето на Македонија кон Европскојо движење во 2014 г. за јојдавање на свесноста и сознанијата на граѓаните за важноста и јознавање на финансиските и управувањето со ризици, со преземање на активностите кои се осмислени за едукација на младата јојулација, е само јоштејок на јирајна инјерактивна комуникација. Низ игра, квиз или конкретни јирашања за јоедини сејменити од осигуриелната теорија и јиракса, осигурувањето како дејност, може да се јрезентира на јирафатлив и едностјавен начин.

Меѓутоа, за успешно работење и доверба кај осигурениците, секако шребџа да ги јошчитуваме и сите фактори кои влијаат на јазарот на осигурување во државата, било да се внјшрешни или надворешни. Дел од нив ги јрејознаваме, а дел како јосебни јсјецифики намејнатити од секојдневиејо ќе се јрејознаваат и решаваат во од. Во секој случај друштвата за осигурување имаат јошребџа да иницираат јромена на некој законски јројиси, кријично и реално да ги оценуваат ризиците заради сојствена солвенитност, да ја јроверат активността на сојственије јарифи и јшарифници, да ги усојласат цените со јошребите и можностите на осигурениците и јонугеној квалитет на услужие.

Неојходно е да се јроширува листата на одделни класи осигурување усојласена со законските рејулативи. Во овој момент основната асојација за осигурување се јуше е осигурувањето од авјомобилска одговорност за шитите јричинити на јирејни лица, како најчест јис осигуриелен јроизвод кој е јодолжителен за секој имајел на мотојрно возило. Поради тоа во овој број јосејевиеме внимание јојоку на тој вид осигурување.

И во овој јоводник јовјорвам: „Се надеваме дека во оваа 2015 г. ќе имаме задоволство да јрезентираме пораст на осигурувањето во Македонија.“

Мирјана Поп Талеска

Национално биро за осигурување

СОДРЖИНА

ОСИГУРУВАЊЕТО СОВРЕМЕНА ПОТРЕБА	1
ИНТЕРВЈУ	
Д-р Луис Норман Ауденхов, генерален директор на Австриска асоцијација за осигурување - VVO	
СОРАБОТКАТА НА НБО И VVO Е ЗА ПРИМЕР	3
ФАКТИ	
ОСИГУРИТЕЛНИОТ ПАЗАР ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	
ПОДЕМ НА ОСИГУРИТЕЛНАТА КУЛТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО	7
РЕГУЛАТИВА	
Пазарот на осигурување во Република Македонија	
РАЗЛИЧНИ ФАКТОРИ НА ВЛИЈАНИЕ	10
НОВ УПРАВЕН ОДБОР НА НБО	12
ПРОПИСИ	
Осигурување од автомобилска одговорност	
ОСИГУРУВАЊЕТО Е ЗАДОЛЖИТЕЛНО	13
Осигурително брокерско друштво Мобилити Брокер	
ГИ ШТИТИМЕ ИНТЕРЕСИТЕ НА НАШИТЕ ОСИГУРЕНИЦИ	16
ПРОПИСИ И ПРАКТИКА	
НАДОМЕСТ НА ШТЕТА СО ПРИМЕНА НА ЕВРОПСКИ ИЗВЕШТАЈ	
ШАБЛОНИЗИРАНА ПОСТАПКА ЗА РЕШАВАЊЕ НА ШТЕТА	24
ИСКУСТВА	
Пријавени штети со европски извештај евидентирани во НИБМ	
ВО ПОРАСТ ЗЛОУПОТРЕБА НА ЕИ	27
СУДСТВО И ОСИГУРУВАЊЕ	
Судски пресуди за штети со европски извештај	
НЕДОРАЗБИРАЊА ПРИ ПРИМЕНАТА НА ЕИ	28
СОРАБОТКА	
Европа Ре на македонскиот осигурителен пазар	
ОСИГУРУВАЊЕ ОД ПРИРОДНИ НЕПОГОДИ	30
ЕДУКАЦИЈА	
СВЕТСКА НЕДЕЛА НА ПАРИ	31
ОД СВЕТОТ НА ОСИГУРУВАЊЕТО	

Д-р Луис Норман Ауденхов, генерален директор на Австриска асоцијација за осигурување - VVO

СОРАБОТКАТА НА НБО И VVO Е ЗА ПРИМЕР

Господинот д-р Луис Норман Ауденхов, генерален директор на Австриска асоцијација за осигурување - VVO, љубезно се одзва на нашата молба за интервју, кое со задоволство го објавуваме во овој број на списанието „МК Осигурување“

МК Осигурување: *Господине Норман, за љубељивост, претстапувачите ни ја Вашата Асоцијација?*

Д-р Норман: Австриската Асоцијација за осигурување (VVO) е основана во 1899 г. и ги претставува сите осигурувачи, приватни компании, како и мешовити, кои делуваат во Австрија на национално, европско и меѓународно ниво. Во моментот, VVO има 133 компании, од кои 52 се мали мешовити осигурителни здруженија, и речиси сите ги претставува на осигурителниот пазар. Во однос на прашања од осигурувањето, VVO е прва станица за контакт за доносителите на одлуки, институциите и јавноста. Ние помагаме во создавањето на позитивен деловен амбиент за нашите членки, поддржувајќи ги креаторите на политиката во проценката на потенцијалниот импакт на нивните иницијативи за осигурувачите, како и нивните клиенти, и изнаоѓаме решенија во корист на нашите членки.

МК Осигурување: *Кој ја основа VVO и како изгледа сегаашната организациона структура?*

Д-р Норман: VVO беше основан од приватни осигурителни институти во 1899 г. Фактот што некои од основачките членови, се сега, се уште членови на VVO, го покажува успешниот долгорочен бизнис модел на австриската осигурителна индустрија.

Сите членови на извршните тела на VVO се претставници на компаниите – членки. Највисоко извршно тело на VVO е Генералното собрание кое има редовна седница еднаш годишно. Генералното собрание именува, за мандат од 4 години, 18 члена на Претседателскиот совет. Негова главна задача е да даде насоки за долгорочната политика на VVO. Сите активни компании се претставени на македонскиот пазар. Претседателскиот совет именува, за период од 2 години, 5 члена од Претседателскиот одбор, одговорни за поддршка на работата на Претседателскиот совет. Претседателскиот одбор, повторно, именува претседател на VVO. Во моментот, тоа е генералниот директор од VIG, Др. Гинтер Гејер.

Како генерален директор, јас сум одговорен за извршниот менаџмент на VVO. Структурата на VVO е организирана, од една страна, според различните класи на осигурување во одделите, како и во техничките департменти, а на друга страна според хоризонтални прашања (активности на евалуација, управување со ризик, отстранување на неправилности....) во одборите и хоризонталните департменти. Така, во моментот работата на VVO се врши во девет сектори, како сектори за осигурување живот, и во осум одбори

како, на пример, правниот или сметководствен одбор.

МК Осигурување: *Дали можете накратко да ни ги опишете операциите за кои VVO е овластена да ги извршува?*

Д-р Норман: Освен што ги претставува интересите на своите членки, VVO исто така ги поддржува во однос на законските, економските, фискалните и меѓународните прашања. Нудејќи им голем број на современи, ефикасни и сеопфатни услуги, ние активно го обликуваме успешниот развој на австриската осигурителна индустрија. Дозволете ми да наведам само неколку примери на операциите кои ги извршуваме:

VVO делува како австриско Биро за зелен картон и Гарантен фонд, како и централна канцеларија за информирање на клиентите на австриските осигурителни компании;

Очигледно е дека македонскиот осигурителен пазар има висок потенцијал и за време на последните години покажа константен раст на стапките на премија, со посебно високи стапки на раст во сегментот на осигурувањето живот

Што се однесува до приватното здравствено осигурување, VVO склучува спогодби со Лекарската комора. Во Австрија, приватното здравствено осигурување е дополнително и ги покрива предностите надвор од бенефициите на социјалното здравствено осигурување;

Со својот ангажман во Австриското Социјално Партнерство, VVO е овластена да води преговори со претставници на синдикатите за колективни договори за кредитирање на осигурителната индустрија;

VVO, исто така, и обезбедува статистички податоци на осигурителната индустрија и ние ја овозможуваме и поддржуваме инфраструктурата за системот за извештаите на компаниите за австриското тело за финансиски пазар (FMA).

Покрај останатото, VVO има голем ангажман во мошне успешните јавно-приватни партнерства. Еден од нив е приватизираните систем за регистрација на возила. Уште пред повеќе од десет години, на австрискиот осигурителен сектор му беше доверено од регионалните власти, да врши регистрација на возилата. Сега, регистрацијата се врши од страна на осигурителните компании во нивните продажни канцеларии, а VVO ја обезбедува и ја одржува техничката IT инфраструктура и му помага на осигурителниот сектор во извршувањето на оваа оперативна функција. Другиот пример, за Преглед за природни непого-

ди и Процена на Ризик – Австрија (HORA), ќе го објасна подетално, подоцна.

Последно, но не и помалку важно, ние имаме тесна институционална поврзаност со австрискиот Институт за професионална едукација во осигурувањето (BOV), австрискиот Одбор за безбедност на патиштата (KfV) кој се занимава со прашања за спречување на незгоди и Институтот Виена (GVFW), кој нуди семинари за обука на вработените во осигурителната индустрија.

МК Осигурување: *Како би го ојшиале работењето на осигурителната индустрија во Австрија и во регионот на југоисточна Европа, во 2014 г.?*

Д-р Норман: Според првите пресметки, во Австрија во 2014 г. беше остварена вкупна премија од 17,1 бн. Ова претставува пораст од 3.3 проценти во споредба со 2013 г. Обемот на премија за сегментот животна осигурување со 6.8 бн ЕУР порасна за 3.9 проценти. Приватното здравствено осигурување имаше пораст од 3.3 проценти до обем од 1.9 бн ЕУР, а сегментот осигурување имот/осигурување од незгода, од 2.8 проценти до обем на премија од 8.5 бн ЕУР.

МК Осигурување: *Според Вас, кои се очекувањата и главни прегривизии на осигурителната индустрија во Австрија и во регионот на југоисточна Европа во 2015 г.?*

Д-р Норман: Според првите проценки, за 2015 г. се предвидува вкупен пораст од околу 0.6 проценти. Според регулативата, Solvency II ќе се воведо од 1 јануари 2016 г. Веќе во февруари 2015 г. Во „Службен весник“ веќе беше отпечатен Законот за супервизија на осигурувањето и осигурителната индустрија работи напорно да се усогласи со новата регулаторна рамка која редовно се обновува од страна на европските тело за осигурување и професионални пензии (EIOPA) со нови смерници и технички стандарди. Нашите компании се добро подготвени и не постои сомнение дека одредбите ќе бидат сеопфатно и навремено применети. Исто така, процесот за имплементирање на ЕУ законодавството на полето на спроведување на дејноста (на пр. PRIIPS, IMD, MiFID) ќе започне на национално ниво на крајот на 2015 г.

Австриските осигурителни компании имаат повеќе од 100 филијали на лидерите на пазарот во регионот на CESEE. Тие не се само едни од најголемите долгорочни инвеститори во регионот, туку исто така вработуваат повеќе од 40 000 луѓе и последователно, овозможуваат постојан know-how трансфер во регионот.

Ако се споредат клучните бројки од осигурителните пазари, очигледно е дека постои висок потенцијал за пораст во регионот на ЈИЕ. Перспективно гледано, ЕУ ќе поддржи дополнителен пораст и вложување. Во овој контекст, чекорите кои веќе биле направени, мора да бидат експлицитно потврдени. Во секој случај, австриската осигурителна индустрија целосно ги поддржува сите напори во процесот за пристапување кон ЕУ, со што регионот на ЈИЕ би бил поблизу до ЕУ.

МК Осигурување: *Како би ја ојшиале бизнис климата во Р.Македонија, во смисол за ионајта-мошен развој на осигурителната индустрија во земјата?*

Д-р Норман: Очигледно е дека македонскиот осигурителен пазар има висок потенцијал и за време на последните години покажа константен раст на стапките на премија, со посебно високи стапки на раст во сегментот на осигурувањето живот. Ова е силен индикатор за позитивен развој на пазарот и постигнатиот прогрес.

Сигурно е, исто така, дека пристапниот процес во ЕУ и усогласувањето со регулаторните стандарди на ЕУ, претставуваат огромен потенцијал за македонскиот осигурителен пазар. Дополнително, креирањето на рамка која ќе им овозможи на осигурителните компании да развијат нови производи на пазарот и да делуваат така што долгорочните инвеститори ќе имаат позитивен ефект. Од наше искуство во Австрија, ние исто така гледаме голем потенцијал за осигурителната индустрија во улога на сеопфатен партнер во националниот социјален систем.

Како Македонија, така и територијата на Австрија е високо изложена на САТ ризици. Во 2012г. и 2013г. ние имавме осигурени штети поради САТ ризици од околу 650 мил. Еур. Без осигурување, овој износ ќе мораше да се финансира од приватните домаќинства и бизниси погодени од природни катастрофи.

МК Осигурување: *Се смета дека Р.Македонија е високо изложена на ризици од природни катастрофи (САТ). Што би ни препорачале за да се поддржи расној на ионудата и иобарувачката за осигурување од САТ ризици?*

Д-р Норман: Како Македонија, така и територијата на Австрија е високо изложена на САТ ризици. Во 2012г. и 2013г. ние имавме осигурени штети поради САТ ризици од околу 650 мил. Еур. Без осигурување, овој износ ќе мораше да се финансира од приватните домаќинства и бизниси погодени од природни катастрофи. Ова е при-

чината зошто VVO го турка, веќе долго време, на национално и европско ниво, покривањето на овие ризици со иновативни решенија за осигурување.

За осигурителните компании, потребно е, да се постигне висока пенетрација на пазарот и основа за премија за да може да се понудат атрактивни решенија. Ова, на пример, би можело да се постигне со спојување на САТ модулот со доброволен осигурителен производ кој покажува високо продирање на пазарот. Во Австрија, осигурувањето од пожар, кое има околу 90 проценти продор на пазарот, би ја имало оваа мож-

ност. Исто така, осигурителните премии кои се спонзорирани од државата или ослободувањата од данок за осигурителните премии, би биле од помош за да можат овие ризици да бидат мерливи, посебно на малите пазари каде што високата премијска основа е тешко да се материјализира.

Но, од наше искуство, ситуацијата значително варира од земја до земја, бидејќи на осигурителниот пазар можат да се набљудуваат различни видови на ризици и портфолија. Затоа, ситуацијата треба детално да се процени на национално ниво и тешко е да се дадат препораки.

Кога ќе се соберат потребните податоци, важно е тоа да биде централно достапни за сите акционери. VVO е ангажиран во успешно јавно-приватно партнерство кое е наречено Преглед на природни опасности и Процена на ризик – Австрија (HORA), а кој се смета за најдобар практичен пример. HORA е дигитална мапа за препознавање на ризик и им помага на осигурувачите да го проценат ризикот од поплави, бури, земјотреси, или грмотевници, од град и притисок од снег на целата територија на Австрија. Таа е развиена од австриските осигурувачи на имот, во соработка со Министерството за земјоделје,

шумарство, животна средина и водостопанство. Меѓутоа, она што е важно за осигурителната индустрија е да продолжи да им објаснува на доносителите на одлуки за големата важност на ова прашање.

МК Осигурување: *Кои области на соработка помеѓу нашите две институции, смејте дека би можеле да се подобриат?*

Д-р Норман: Бидејќи македонскиот осигурителен пазар игра мошне важна улога за австриските осигурителни пазари, ние би биле многу задоволни да ја продолжиме плодната соработка и срдечните односи како со македонскиот осигурителен пазар, така и со нашите асоцијации.

Со оглед на тоа што VVO е асоцијација која има долготрајно искуство со широко поле на операции и услуги, би ни било драго да ги споделиме овие искуства со НБО. Ова, исто така, ја опфаќа нашата експертиза во регулаторниот развој на ЕУ и нашето познавање на институционалните процеси во ЕУ. Секако, ние се радуваме да ја продолжиме нашата одлична билатерална соработка и размена на информации за пазарот и регулаторниот развој и да ги координираме нашите политички позиции, со цел да зборваме со еден глас, како и со организирање на редовни средби.

Финансиската едукација претставува едно од високо приоритетни прашања за VVO. Ние започнавме неколку иницијативи за зголемување на финансиската писменост, посебно кај младите луѓе. На пример, развивме игра со табла за деца која е дистрибуирана во училиштата. Називот на играта е „Помалку ризик, повеќе забава“, и таа им помага на децата како да научат да ги проценат и да управуваат со ризиците во различни ситуации во нивниот живот. Многу сме среќни што оваа игра, исто така, се користи и во Македонија. Тоа е одличен пример како меѓународната соработка може да биде од важност за сите партнери. На полето на финансиската едукација, секако, ќе има и во иднина можности да ги споделиме најдобрите практики.

МК Осигурување: *Како ја илгатае идната соработка помеѓу VVO и НБО?*

Д-р Норман: Во секој случај, НБО и VVO се во ист брод: Наша мисија е да ги подржваме и да ги вреднуваме нашите членки. Убеден сум дека ние совршено ја исполнуваме оваа задача кога продолжуваме со нашата сигурна тесна соработка. На крај, сакам срдечно да Ви се заблагодарам што ми пруживте можност на овој начин да им се обратам на читателите на Вашето списание.

ПОДЕМ НА ОСИГУРИТЕЛНАТА КУЛТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Пишува: Зоран Стојановски
член на Советот на експерти на АСО

Во текот на минатата година, Агенцијата за супервизија на осигурување (АСО) како независно регулативно тело успешно ја реализираше својата мисија во насока на законско и ефикасно функционирање на пазарот на осигурување, со цел заштита на правата на осигурениците и корисниците на осигурителните услуги. На тој начин, со унапредување на регулативата и супервизијата, се обезбеди подобра деловна средина за осигурителните субјекти, при што еден од главните приоритети на АСО беше зголемување на заштитата на потрошувачите и зголемување на финансиската едукација на јавноста.

Податоците покажуваат дека во 2014 година е остварена бруто полисирана премија во вкупен износ од 7,63 милијарди денари, што претставува пораст од 6,06% во однос на БПП остварена во 2013 година (2013: 7,19 милијарди денари). Оваа позитивна стапка на пораст е една од поголемите во споредба со другите земји во регионот. Позитивниот тренд е присутен во двата сегменти на осигурувањето, со тоа што во делот за неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 6,74 милијарди денари (2013: 6,46 милијарди денари), што претставува пораст од 4,29% во однос на 2013 година. Во делот за осигурување на живот е остварена БПП во износ од 888,33 милиони денари (2013: 729,46 милиони денари), што претставува пораст од 21,78%.

Во рамки на одделните класи на осигурување, продолжува трендот на пораст на премијата за автоодговорност од 4,82% со БПП 3,54 милијарди денари, осигурувањето од незгода од 7,38%

Минајќиот 2014 г. беше исклучително успешна за осигурителната индустрија во Р. Македонија, како во однос на пораст на бруто полисираната премија (БПП) и бројот на ирогадени договори за осигурување

со БПП 580,81 милиони денари, осигурувањето на имот од 4,74% со БПП 1,38 милијарди денари како и осигурувањето од туристичка помош

Табела бр.1: Бруто полисирана премија (во 000 ден.)

	Вкупно	Неживот	Живот
2014	7.629.423	6.741.094	888.329
2013	7.193.501	6.464.042	729.459
2012	7.013.622	6.415.488	598.134

од 10,34% со БПП 166,43 милиони денари. Кај позначајните класи на осигурување се забележува пад кај осигурувањето на моторни возила (каско) од 4,39% со БПП 690,13 милиони денари. Исто така, во 2014 година се забележува пораст и кај осигурувањето на финансиски загуби и осигурувањето на гаранции со што се зголемува интересот за овие видови осигурувања.

Исто така, во 2014 година се склучени 3.704 договори за земјоделско осигурување со вкупна премија од 114,52 милиони денари, што претставува пораст од 41% на бројот на склучените договори и 29% на полисираната премија во однос на 2013 година (2013: 2.612 склучени договори со вкупна премија од 88,54 милиони денари).

2014 година беше многу успешна година за осигурителниот сектор и од аспект на профитабилноста. За прв пат, после неколку години, во 2014 година сите 11 друштва за неживотно осигурување остварија позитивен финансиски резултат. Во 2014 година осигурителниот сектор оствари добивка пред оданочување во износ од

405,37 милиони денари. Кај друштвата за неживотно осигурување, сите 11 друштва остварија добивка во износ од 395,86 милиони денари. Кај друштвата за осигурување на живот, друштвата остварија добивка во износ од 9,51 милиони денари, и тоа три друштва остварија добивка од 56,98 милиони денари, а едно друштво прикажа загуба во износ од 47,47 милиони денари.

Според доставените податоци до АСО, на крајот 2014 година вкупниот капитал на друштвата за осигурување изнесува 5,08 ми-

	2014	2013	2012
Незгода	580.807	540.877	519.418
Каско моторни возила	690.130	721.808	761.712
Имот вкупно	1.377.975	1.315.627	1.393.087
АО (вкупно)	3.542.856	3.380.016	3.276.874
Туристичка помош	166.434	150.836	142.237
Живот	888.329	729.459	598.134
Останати класи	382.893	354.878	322.160
ВКУПНО	7.629.423	7.193.501	7.013.622

лијарди денари. Маргината на солвентност како главен индикатор за проценка на стабилноста на осигурителниот сектор изнесува 1,15 милијарди денари (кај неживотното осигурување 1,00 милијарди денари, а кај осигурувањето на живот 146 милиони денари), со што капиталот на осигурителниот сектор е 4,4 пати над потребното ниво на маргината на солвентност.

Друштвата за осигурување се важни институционални инвеститори на домашниот финансиски пазар, со вкупни финансиски вложувања од 11.497.951.613 денари. Двата главни извори од кои се генерираат овие вложувања се капиталот и техничките резерви. При тоа структурата на вкупните вложувањата е следна: 4.957.110.068 денари (43,11%) во обврзници, 4.653.038.695 денари (40,47%) во депозити, 260.327.565 денари (2,26%) во акции и удели и останати сопственички инструменти, како и 1.627.475.284 денари (14,15%) во останати финансиски вложувања.

Друштвата за осигурување, продажбата на полиси ја вршат преку канали на продажба со чија помош ја унапредуваат продажбата. Во текот на 2014 година имавме зголемување на осигурителните субјекти преку кои се врши продажбата на полиси, така што бројот на друштва за застапување во осигурување во однос на 2013 се зголеми за 2 нови друштва, а додека пак бројот на осигурително брокерските друштва се зголеми за 3 нови друштва. Од дозволените дистрибу-

тивни канали, во текот на 2014 година, најголемо учество во вкупната БПП заема директната продажба со 45,61%, потоа следи продажбата преку осигурително брокерски друштва со 23,30%, продажбата преку агенти- физички лица со 15,48%, продажба преку друштва за застапување во осигурување со 8,90% и 6,70% преку останати дистрибутивни канали.

Друштвата за осигурување во текот на 2014 година исплатиле бруто - износ на штети од 3,05 милијарди денари. Во споредба со 2013 година бруто исплатените штети beleжат пораст од 3,15% (2013: 2,96 милијарди денари).

Основната цел и главен приоритет во делувањето на АСО е постигнување на високо ниво на заштита на интересите на потрошувачите. Во оваа насока, АСО делува на полето на едукација на населението за значењето и улогата на осигурувањето и информирање за правата и обврските на осигурениците кои произлегуваат од различни продукти на осигурување, како и на постапување по претставки и предлози доставе-

Мерено според бројот на живеалишта на територијата на Р. Македонија, 3,41% од домаќинствата имаат полиса за домаќинско осигурување од кои 0,14% се однесуваат на осигурување од поплава, а 0,24% на осигурување од земјотрес.

ни од страна на осигурениците. Во 2014 година беа поднесени 149 претставки, што доволно говори за фактот дека граѓаните стануваат се повеќе информирани за своите права и за начините за алтернативно решавање на споровите, преку кои ќе се избегнат долгите судски процедури. Од поднесените претставки, 51,68% се однесуваат за автоодговорност, 13,42% за осигурување од незгода, 4,70% за каско, 4,03% за имот, 8,72% за останатите класи на осигурување и 17,45% од поднесените претставки се без основ за постапување. Најголемиот дел од поднесените претставки се однесуваат за рокот за исплата на штета, рокот за ликвидација на штетата, висината на надоместокот, ризиците кои се покриени со осигурителното покритие и др..

Идни предизвици

Во сегментот на осигурување на живот очекуваме дека ќе продолжи динамичкиот двоцифрен раст од над 20% и во 2015 година. Тоа се должи како резултат на етаблирањето на странски реномирани друштва за осигурување, кои нудат атрактивни производи достапни за граѓаните,

развојот на осигурителната култура на населението и препознавањето на бенефициите кои ги носи осигурувањето на живот. Понатака, се поактивното вклучување на банките како алтернативен канал за дистрибуција на овие продукти и нивно поврзување со банкарските продукти претставува еден од предизвиците за развој на осигурувањето на живот. Во моментот, на пазарот на осигурување постои 1 банка која делува како застапник во осигурување, 1 банка која има добиено согласност од АСО, но не е започната со продажба на осигурителни продукти, и дополнително уште една банка е во фаза на добивање согласност од АСО за вршење работи на застапување во осигурување.

Исто така, значаен фактор за долгорочната перспектива за развојот на осигурувањето на живот претставува макроекономската, монетарна и фискална стабилност на државата, како и се поголемиот степен на финансиската едукација на граѓаните на Р. Македонија.

Во 2015 година очекуваме да видиме раздвижување и кај понудата на приватното здравствено осигурување. Во 2014 година за прв пат на пазарот за осигурување се понудиле производи од ваков вид, а уште неколку друштва за осигурување се подготвуваат да ја збогатат понудата на ваквиот вид на осигурителни продукти. Овој тип на осигурување ќе биде интересен и за работодавците /фирмите затоа што ќе можат да им го понудат на вработените како дополнителен стимул.

Она што е битно да се спомене е тоа што и покрај тоа што се зголемува свеста за потребата

желе да кажеме дека потребата за осигурувањето на имотот не е доволно препознаена од страна на граѓаните на Македонија. И покрај широка понуда и достапност на ова традиционално осигурување, како и трендот на пораст на БПП кој постојано се забележува, останува фактот дека покриеноста на имотот со осигурување кај граѓаните е многу ниска. Мерено според бројот на живеалишта на територијата на Р. Македонија, 3,41% од домаќинствата имаат полиса за домаќинско осигурување од кои 0,14% се однесуваат на осигурување од поплава, а 0,24% на осигурување од земјотрес.

Сличен тренд е присутен во делот на земјоделското осигурување. И покрај тоа што бројот на продадени полиси за земјоделско осигуру-

---

Во 15-те друштва за осигурување вработени се 1.744 лица и се бележи пораст од 8,12% во однос на вработените лица во 2013 година. Во осигурителната индустрија дополнително се ангажирани и 857 лиценцирани застапници. Исто така, на пазарот има и 337 лиценцирани осигурителни брокери кои се ангажирани во 30-те регистрирани осигурително брокерски друштва или пак работат како консултанти во јавниот и приватниот сектор.

вање рапидно расте и тоа просечно повеќе од 40%, сепак постои голем потенцијал за развој на овој вид на осигурување.

Како резултат на глобалните климатски промени, а за кои сме сведоци сите, граѓаните се повеќе стануваат свесни за последиците и загубите со кои можат да се соочат како последица на катастрофалните ризици и природните непогоди. Од друга страна, потребна е поголема активност кај друштвата за осигурување во понудата на иновативни осигурителни производи кои ќе одговорат на актуелните потреби. Сметаме дека друштвата за осигурување би требало во поголема мера да ги искористат предностите на осигурителните производи на Европа Ре кои се единствени кои се засновани на модели развиени ексклузивно за територијата на Р. Македонија и користат иновативна технологија која овозможува фер и брза процена на штети од катастрофални размери што очекуваме да влијае на крајот на денот кон придобивање на довербата на граѓаните. Во таа насока очекуваме овој вид на продукт поддржан од проектот Европа Ре да даде значаен развоен сегмент на севкупниот пораст на осигурителниот пазар.

Табела бр.3:
Бруто исплатени штети по класи на осигурување (во 000 ден.)

	2014	2013	2012
Незгода	342.357	357.631	366.079
Каско моторни возила	385.015	434.905	500.565
Имот вкупно	714.959	439.745	587.355
АО (вкупно)	1.438.604	1.550.495	1.405.306
Туристичка помош	39.427	32.463	28.689
Живот	102.181	114.339	92.060
Останати класи	29.829	29.616	33.619
ВКУПНО	3.052.373	2.959.194	3.013.673

и користа од осигурувањето и кај населението и кај приватните фирми, за што ни говори и фактот што пазарот на осигурување во Македонија бележи значителна стапка на раст споредено со земјите од Југоисточна Европа, сепак би мо-

Пазарот на осигурување во Република Македонија

РАЗЛИЧНИ ФАКТОРИ НА ВЛИЈАНИЕ

Пишува: **Весна Горчева**
член на УО на Македонија ВМГ

Факторите на влијание се претежно внатрешни, но не помалку значајни се и надворешните, генерирани од моменталната економско политичката ситуација. Согледувањата подолу содржат неколку од нив, кои се чинат најдоминантни во моментот на подготовка на овој текст.

Надворешни фактори:

- Несоодветен однос цена - квалитет. Овој фактор, англиски термин *soft market*, има апсолутно најголемо влијание на развојот од причина што директно го контролира растот на премијата и пазарниот волумен. Понудата на имотните осигурувања, осигурувањата на домаќинствата, каско осигурувањата и осигурувањата од незгода, е со алармантно ниско ценовно ниво, а притоа мора да земе во предвид дека таквиот тренд продолжува, па дури за одредени класи и се интензивира (пр. високите суми на осигурување кај незгодата). Бројот на понудени ризици и нивниот опфат се зголемува, на сметка на цените, кои по применетата пазарна логика се депресираат до драматично ниво. Притоа, декларираните тарифни стапки значително се намалуваат, доведувајќи ја во прашање примената на официјалните тарифници на осигурителните компании. Отсуството на оценка на ризикот што се прима во осигурување, доминантната улога на продажните мрежи пред секторите/службите за прием во осигурување, нужно дове-

Пазарот на осигурување во Република Македонија сè уште е во развој, и како такав е подложен на разни влијанија

дува до неселективно и произволно преземање на ризиците. Тоа пак има директно влијание на профитабилноста на осигурителните компании, загрозувајќи ја нивната солвентност и ликвидност.

- **Fronting осигурувања.** Со отварањето кон странските инвестиции и влегувањето на големите корпорации во нашата држава, се отвори и прашањето за прифаќање на глобалните осигурителни програми. Согласно нашиот закон за супервизија на осигурувањето, полисата за осигурување за сите правни и физички лица на територијата на Република Македонија може да биде издадена само од осигурително друштво основано согласно со овој закон. Заради тоа, локалните полиси се издаваат од нашите осигурителни компании без задржување на дел од ризикот, а притоа, надоместокот за администрирање кој го наплатуваат вообичаено е понизок од светскиот просек кој се движи од 3% до 7% од полисираната премија. Бидејќи фронтинг осигурувањата се значаен дел од имотниот портфел на одредени осигурителни компании, тоа нужно доведува до состојба на *Stand by* во нивниот развој. Ова е од причина што при ваквите трансакции отсуствува улогата на осигурителната компанија како преземач и носител на ризикот, таа нема потреба од обучени и искусни кадри за прием во осигурување. Тие кадри се генератори на развојот преку подобрени или нови продукти и работни процеси. Ваквата состојба понатаму се аплицира и на целокупниот пазар, кој со години не може да прикаже поголем раст кај овие класи на осигурување (осигурувања на имот и осигурувања од одговорност).
- Степен на развој на одделни класи на осигурување. Најголем процент од запишаната премија во Република Македонија во последните 15 години отпаѓа на осигурувањата од автомобилска одговорност. Илустрација на состојбата од 2011 до 2013 година е табелата во продолжение.
- Забележително е дека осигурувањето од автомобилска одговорност зазема најголем дел од колачот, преку 50%. И тоа, во 2011 година - 51,7%, во 2012 година - 51,1% и во 2013 година - 52,3%. Тоа покажува дека трендот не се менува. Добро е што се зголемува запишаната премија од Автоодговорност како резултат на зголеменiot број на возила во земјава и намалениот број на

Класа на осигурување	Бруто полисирана премија (во 000 мкд) за период		
	01.01.2011 - 31.12.2011	01.01.2012-31.12.2012	01.01.2013 - 31.12.2013
Автоодговорност	3.264.963	3.276.874	3.380.016
Имот	1.246.475	1.393.087	1.315.627
Незгода	542.270	519.418	540.877
Општа одговорност	114.243	140.316	160.758
Останато	1.143.318	1.085.793	1.066.764
Вкупно	6.311.269	6.415.488	6.464.042

Извор: АСО

неосигурени возила, меѓутоа оваа анализа покажува една друга негативна појава, а тоа е незначителниот раст кај имотните осигурувања (вклучително и осигурување на домаќинствата) и малиот опфат кај осигурувањата од одговорност - општа и професионална. Правите се со голема традиција кај правните субјекти, и секој стопанственик по правило го осигурува својот имот. Стагнацијата во развојот на оваа класа и во порастот на премијата е резултат делумно на економските текови, а делумно и на разбирањето на осигурителното покритие како нужно зло, а не како значајна алатка за управување со ризикот на правниот субјект. Тоа резултира со рационализација на осигурителните покритија и намалена премија по останатите осигурувања на имотот, каде спаѓаат осигурувањата од прекин на работа, машини од кршење, кражба, стакло.

Осигурувањето на домаќинствата е со многу мал обем, под 10% од вкупниот број на живеалишта, а ако ги исклучиме од оваа бројка хипотекарните полиси каде се осигурува само објектот од основниот пакет пожарни ризици, тој процент би бил многу мал (3-4%). Мора да споменеме дека дополнителните ризици земјотрес и поплава се многу малку барани од страна на клиентите, иако изложеноста на овие ризици на одредени територии на РМ е голема што впрочем се докажа и минатата година со поплавите кои имаа карактер на природна катастрофа.

Осигурувањето од општа одговорност и другите осигурувања од одговорност (професионална, на работодавачот, на продуктот) изнесуваат одвај 2,5% од вкупно запишаната премија. Тоа е многу малку ако се земе во предвид дека на високоразвиените пазари оваа класа на осигурување е водечка и е главен двигател на растот на пазарот. Постојат законски одредби кај нас за задолжително осигурување од одговорност за одредени дејности, но и таму или не е дефиниран лимитот на покритие, или тој не соодветствува на ризикот. Таму каде не е дефиниран лимитот, осигурувањето е со симболични вредности и не обезбедува никаква осигурителна заштита, туку

полисата е документ pro forma кој се користи само за добивање на лиценца за работа.

Неопходно е да се направат интервенции во ваквите законски решенија со одредби кои дефинираат соодветна висина и обем на покритие од одговорност за одредена дејност. Моменталната состојба индицира и воведување на задолжително осигурување од општа одговорност за сите објекти од јавен карактер (пр. судови, банки, јавни здравствени установи, угостителски објекти, сместувачки капацитети, државни институции и сл.), нешто што согласно природата на дејноста што се обавува во нив е најсоодветно и најцелисходно осигурително покритие.

Внатрешни фактори:

- Недостаток на обучен кадар. Овој фактор не се однесува на непродуктивните (услужните) кадри во осигурителните компании, туку на вработените во секторите за продажба / прием во осигурување и штети. Имено, процесот на дисперзија на македонскиот пазар на осигурување се одвиваше во последните 15 години, и притоа од две осигурителни компании, од кои едната имаше повеќе од 90% од пазарот во своето осигурително портфолио, се создадоа нови 15 компании (11 за осигурување неживот, 4 за осигурување живот и само една за реосигурување). Големата флукуација на веќе обучените кадри заврши за 3 до 4 години од отварањето на пазарот, а понатаму кадрите се регрутираа со новодојдени во осигурителните компании. Бидејќи изминатиот период од развојот на осигурителниот пазар во Македонија можеме да го окарактеризираме како турбулентен и високо конкурентен, тоа не остави простор новодојдените кадри да добијат вистинска и организирана обука. Таа беше повеќе стихийна и искусвена, кадрите беа препуштени на пазарот и пазарните обичаи, бев претходна добра подготовка. Приемот во осигурување се вршеше со голема доза на волунтаризам во одредувањето на ценовните параметри, што ја загрозуваше профитабилноста на осигурителните компании и нивната способност за исплата на штетите. Тоа на крајот резултирало со намалена доверба на клиентите во осигурителните компании и лош углед на осигурителната индустрија.

- Состојбата полека, но сигурно се менува кон подобро. Организираниите обуки за лиценцирани застапници во осигурување и осигурителни брокери од страна на регулаторното тело, дава резултати и допринесува за подобрена понуда на осигурителните производи на клиентите од една страна, а од друга страна и подобрена услуга од аспект на решавање на штетите. Понатамошниот развој секога треба да продолжи во тој правец, но и да се прошири во правец на создавање специјализирани кадри од областа на развојот на продукти и управување со ризиците.
- Недоволно развиени процеси и процедури. Кога зборуваме за изразено динамичен развој на пазарот на осигурување во Република Македонија, мора да имаме на ум дека во изминатиот период тоа барае брзо донесување на одлуки и ad hoc решенија на проблемите кои се јавуваа речиси на дневна основа. Во една таква ситуација, не може да се зборува за управување со ризиците со помош на развиени процеси и процедури за работа во осигурителните компании. Стандардите за управување базирани на:
  - квалитетно планирање,
  - контрола,
  - обезбедување на ризиците и
  - постојана надградба,
- кои иманентно треба да се применуваат во сите осигурителни компании, отсутствуваат во секојдневното работење. Иако регулаторното тело инсистира на воспоставени процедури за сите фази од работењето, процеси кои ќе ја минимализираат изложеноста на осигурителната компанија на ризици, усогласеноста на осигурителните компании со овие барања е незадоволителна. Како потврда на ваквиот став ќе потсетам само на доцното вклучување на актуарите во работењето на повеќето осигурителните компании, за отсуството на контролирано преземање на ризиците во осигурување и воспоставување на ИТ систем кој овозможува целосно автоматизирање на процесите.
- Радува фактот што подобрувањето на ваквата ситуација е очигледно. Посветеноста на регулаторното тело за создавање на здрава бизнис клима во осигурителната индустрија со стандардизација на квалитетот на ниво кое се приближува до европското, дава надеж дека брзо ќе ја пребориме оваа развојна фаза и конечно ќе имаме услови за фер натпревар помеѓу осигурителните компании. Тоа ќе ја зголеми свеста за важноста на осигурувањето во општеството, и ќе ги натера граѓаните позитивно да ги прифаќаат понудените услови за осигурителна заштита на нивното здравје и имот.

НОВ УПРАВЕН ОДБОР НА НБО

Собранието на Националното биро за осигурување на својата конститутивна седница за членови на Управниот одбор на Националното биро за осигурување со мандат од четири години ги именува:

г. **Бошко Андов** - АД Македонија ВИГ
 г-ѓа **Сања Танческа** - АД Триглав
 г-ѓа **Виолета Поп Василева** - АД Евроинс
 г. **Зоран Нарашанов** - АД Винер ВИГ
 г. **Русе Дракуловски** - АД Сава
 г-ѓа **Марија Томеска** - АД Еуролинк
 г. **Алсан Даши** - АД Инсиг
 г. **Саимир Дамо** - АД Уника
 г. **Владимир Тошевски** - АД Осигурителна Полиса
 г. **Хашим Реџеџи** - АД Албсиг
 г. **Гоце Вангеловски** - АД Кроација осигурување неживот

Саимир Дамо

Претседател на Управниот одбор на НБО од 25.02.2015 г. е г. Саимир Дамо кој од 2004 г. до денес е генерален директор на Осигурување Уника. Потекнува од Албанија (роден во 1963 г.) каде студирал на Универзитетот во Тирана а по завршувањето на студиите својата кариера ја гради во осигурителните компании Инсиг и Сигал од Албанија. Член на Управниот одбор на НБО е од 2004 година. Г. Саимир Дамо е полиглот бидејќи зборува англиски, италијански, француски и македонски јазик.

Заменик - претседател на Управниот одбор на НБО од 25.02.2015 г. е г. Гоце Вангеловски АДО Кроација осигурување неживот.

Редакцијата на списанието им го честита изборот на Претседателот, заменик-претседателот и на другите членови на Управниот одбор на НБО со надеж дека со своето работење ќе ја афирмираат работата и угледот на Бирото во земјата и надвор од неа.

Осигурување од автомобилска одговорност

ОСИГУРУВАЊЕТО Е ЗАДОЛЖИТЕЛНО

Секој соистивеник, односно корисник на моторно возило, има обврска да склучи договор за осигурување од автoмобилска одговорност за штетата што ќе ја предизвика на трети лица со употреба на моторното возило, освен од одговорност за предметните шети и примил за превоз

Со Законот за задолжително осигурување сообраќајот (ЗЗОС), објавен во Службен весник на РМ, бр.88/2005, за прв пат со посебен закон се регулира осигурувањето од автомобилска одговорност. До донесување на овој закон, работата на осигурителните друштва и задолжителното осигурување беше регулирано во еден закон (Закон за осигурување, Службен весник РМ бр. 49/97, Закон за осигурување имоти и лица, Службен весник на РМ 49/93, Закон за основите на системот на осигурување имоти и лица, Службен лист на СФРЈ бр. 17/1990). Со донесување на Законот за супервизија на осигурување (Службен весник на РМ, бр.27/2002; 84/2002, 98/2002,...43/2014) организацијата и работењето на друштвата за осигурување се регулира во овој Закон, а задолжителното осигурување се регулира со посебен закон.

Одредбите за задолжителното осигурување од автомобилска одговорност се содржани во Одделот III, Осигурување на сопствениците на моторни возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица и членовите од 14 до 46.

Според член 14 од ЗЗОС, секој сопственик, односно корисник на моторно возило, има обврска да склучи договор за осигурување од автомобилска одговорност за штета што ќе ја предизвика на трето лице со употреба на моторното возило, освен од одговорност за штети за предметите што ги примил за превоз. Договорот се склучува пред возилото да биде пуштено во сообраќај при првата регистрација на возилото и се обновува секоја година при повторното продолжување на регистрацијата на возилото.

Според наведената одредба, осигурувањето на сопственикот, односно корисникот на мотор-

но возило од одговорност за штета причинета на трети лица, се смета за задолжително осигурување, што значи дека учесниците во сообраќајот се должни да склучат договор за осигурување со едно од постоечките осигурителни друштва. Оваа обврска сопствениците, односно корисниците на моторни возила, се должни да ја имаат исполнето пред регистрација на возилото, бидејќи според член 31 од Законот за возила (Службен весник на РМ бр. 104/2008, 53/2011, 123/2012, 70/2013, 164/2013 и 138/2014) истите се должни при регистрација на возилото да достават доказ за склучен договор за осигурување.

Моторни возила

Според членот 2, став 1, точка 3 од ЗЗОС „моторни и приклучни возила се сите возила дефинирани согласно прописите за безбедност на сообраќајот на патиштата, вклучувајќи ги тракторите, независно од поседувањето на сообраќајните дозволи и роковите за технички преглед“.

Според Законот за безбедност во сообраќајот (Службен весник на РМ бр. 57/07, 15/08, 86/08, 128/08, 16/09, 64/09, 161/09, 36/11, 52/11, 114/12 и 27/14) „моторно возило е секое возило на моторен погон, со исклучок на мотоцикл, кое вообичаено се користи за превоз на лица или стока на патишта или за влечење на возила на патишта што се користат за превоз на лица и стока и кое има најмалку четири тркала и максимално проектирана брзина над 25 километри/час“ - член 2 став 1 точка од Законот.

Истата дефиниција за моторно возило ја содржел и Законот за возила во член 3, став 1, точка 13.

Пишува: Кристина Трајковик

Имајќи ги во предвид одредбите во погоре наведените закони, за поимот „моторно возило“, при примена на истите, се појави дилема дали моторциклите се опфатени со оваа дефиниција и дали спаѓаат во категорија на моторни возила кои подлежат на задолжително осигурување или не, поради која постоеше и различна судска пракса.

- Пресуда на Апелациони суд Скопје - Гж.бр. 4087/10 – „скутерите подлежат на осигурување на годишно ниво. Фактот дали предметниот скутер бил осигурен или не, во никој случај не ги ослободува тужените да ја исплаќаат вака предизвиканата штета на други учесници, пред се на пешаците“.
- Пресуда на Врховен суд на РМ - Рев. бр. 975/2000 „мотоциклот не спаѓа во групата на моторни возила дефинирани со Законот за безбедност во сообраќајот и според тоа не подлежи на задолжително осигурување од автоодговорност, во смисла на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот“.
- Во иста насока се и пресудите на ВСПМ - Рев. бр. 1080/11 и Рев. бр. 1069/11.

Оваа дилема се разреши со измените во Законот за возила во 2012 г., објавени во Службен весник број 123 од 2.10.2012 година, со која во членот 3, став 1, точка 13, зборовите „освен за мотоцикли“ се бришат и со измената во ЗЗОС во 2014 година објавени во Сл. весник број 112 од 25.07.2014 година, со која во чл. 2, ст. 1, т. 5 „моторните и приклучните возила се дефинираат според Законот за возила“. Со овие измени, мотоциклите се вклучени во категорија на моторни возила кои потпаѓаат на обврската за задолжително осигурување.

Граѓанско правна одговорност

Со склучување на договорот за осигурување од автомобилска одговорност, сопственикот се заштитува од штетите што може да ги предизвика при настанување на сообраќајна незгода која ја предизвикал со употреба на моторно возило, односно со договорот за осигурување е покриена граѓанско правната одговорност на осигуреникот за причинета штета на трети лица. Со овој договор не се покрива одговорност врз основа на договорени одредби спрема друга страна, туку се покрива законската одговорност на осигуреникот како предмет на ова осигурување спрема трето лице кое не е страна на склучениот договор за осигурување. Со склучување на ваков договор, законодавецот обезбедил заштита на оштетените лица кои ќе го добијат надоместот на штета од осигурителното друштво во кое сопственикот на возилото склучил договор за осигурување и не

зависат од материјалната состојба на одговорното лице. Со задолжителноста на договорот, државата обезбедува максимална заштита на оштетените. Обештетувањето на третите лица се врши врз основа на прописите за одговорност за надомест на штета.

- Пресуда на Врховен суд на Р.М., Рев. бр. 1435/95 - тужениот како осигурувач одговара за штетата по основ на осигурување од авто-одговорност само во случај кога за настанување на штетата ќе биде одговорно осигуреното лице по основ на авто-одговорност за штети на трети лица.

Со договорот за осигурување не е опфатена одговорноста на сопственикот, односно корисникот на возилото за штети причинети на предмети кои се примени за превоз, бидејќи во овој случај станува збор за товар кој се превезува и кој се обезбедува со склучување на договор за осигурување на стока при превоз.

Според член 49 и 50 од Законот за супервизија на осигурувањето е предвидена обврската на друштвата за осигурување за содржината на договорот/полисата за осигурување и за содржината на условите за осигурување кои се применуваат при склучување на договорот за осигурување. Условите според кои се склучува договорот за осигурување задолжително се даваат на осигуреникот при потпишување на полисата и исполнувањето на оваа обврска мора да биде наведено во полисата, согласно член 958 ст.3 од ЗОО.

Според член 225, став 4, со измени објавени во Службен весник на РМ бр. 14/09, од Законот за безбедност во сообраќајот, друштвата за осигурување при склучување на договорот за осигурување имаат обврска на сопственикот на возилото да му издадат примерок од Европскиот извештај за сообраќајна незгода, согласно моделот на извештајот издаден од Европскиот Комитет на осигурување (СЕА). Со примена на наведениот член службените лица на МВР немаат обврска да излегуваат на лице место за штети во кои е предизвикана мала материјална штета.

Трети лица

Во членот 15 од ЗЗОС има негативно таксативно набројување на третите лица кои немаат право на надомест на штета, што значи дека сите останати имаат право на надомест на штета.

Од осигурувањето се исклучени:

- - лицето кое управува со моторното возило со чија употреба е предизвикана незгодата, односно возачот кој е одговорен за настанување на штетата;
- - сопственикот, сосопственикот, договорувачот на осигурување и секој друг корисник на возилото кој во моментот на настанување на незго-

дата не управувал со моторното возило со чија употреба е предизвикана штета поради уништување или оштетување на предмети (материјална штета);

- - лицето кое на илегален начин присвоило моторно возило, како и соучесникот во нелегално присвојување на моторно возило, со чија употреба е предизвикана незгодата, без разлика дали истото управувало со моторното возило во моментот на настанување на незгодата и
- - лицата кои штетата ја претрпеле како резултат на:
  - a) употреба на моторно возило во спортски приредби за кои е добиена официјална согласност и за кои е потребно да се постигне максимална брзина,
  - b) употреба на моторно возило во терористички акти или воени операции дефинирани согласно Кривичниот закон.

Сопственик на возилото е лице кое има право да го управува возилото во сопствен интерес и има право да располага со истото. Сопственикот на возилото се наведува во сообраќајната дозвола врз основа на утврдено право на сопственост (договор за купопродажба, договор за подарок и др.).

Корисник на возилото е лице на кого му е доверено возилото на користење без пренос на правото на сопственост (закупец, полугопримач и сл.).

Сопственик на возилото е лице кое заедно со сопственикот има право на сопственост на возилото и заедно со сопственикот има право да го држи и користи возилото сразмерно на својот сопственички дел (чл. 31 и 32 од Законот за сопственост и други права-Службен весник на РМ бр. 18/2011).

Возач на возило е лице кое управува со движење на возилото.

Според наведениот член, сопственикот на возилото кој во моментот на настанување на незгодата не го управувал сопственото возило, има право на надомест на нематеријална штета која му е причинета во предметната сообраќајна незгода. Исклучувањето на сопственикот на моторното возило се однесува само за материјална штета на возилото.

Суми на осигурување

Во член од 20 од ЗЗОС се предвидени минималните суми за осигурување на кои мора да биде склучен договорот за осигурување, односно кои претставуваат максимална обврска на друштвото за осигурување за надоместување на штета. Наведените суми се поделени на:

- Минимални суми за осигурување за предизвикана материјална штета: уништување или оште-

тување на предмети, по штетен настан, без оглед на бројот на оштетени лица и тоа за: автобуси и товарни возила до 100.000 ЕВРА, за други моторни возила до 50.000 ЕВРА и за моторни возила кои пренесуваат опасни материи до 150.000 ЕВРА за материјална штета:

- Минимални суми за осигурување за предизвикана нематеријална штета: штети поради смрт, телесна повреда и нарушување на здравјето, по штетен настан, без оглед на бројот на оштетени лица и тоа за: автобуси и товарни возила до 200.000 ЕВРА, за други моторни возила до 100.000 ЕВРА и за моторни возила кои пренесуваат опасни материи до 300.000 ЕВРА.

Со наведената одредба на поинаков начин се уредува максимална обврска за надомест на штета во споредба со претходните закони, според кои минималната сума беше единствена сума за материјална и нематеријална штета, односно посебно се одредува висина на минимална сума за претпрена материјална штета и посебно за претпрена нематеријална штета.

Обврската на друштвото за осигурување која произлегува од осигурувањето од автомобилска одговорност не може да биде поголема од утврдените законски минимални суми на осигурување, освен ако во договорот за осигурување не е предвиден повисок износ. Во случај предизвиканата штета да е поголема од пропишаната минимална сума на осигурување, оштетеното лице има право износот на штетата над минималната сума на осигурување да го побарува од одговорното лице. Друштвото за осигурување, со исплата на минималната сума за осигурување, во целост ја исполнува својата обврска според Законот и за износот на штета над пропишаните минимални суми на осигурување нема обврска за надомест.

Во случај кога во предметна сообраќајна незгода се оштетени повеќе лица, а вкупниот надомест го надминува износот на кој е договорено осигурувањето, правата на оштетените лица спрема друштвото за осигурување сразмерно се намалуваат.

Доколку друштвото за осигурување не знаело или не можело да знае дека постојат повеќе оштетени лица и исплатило поголем надомест на едно оштетено лице од оној што би припаднал според сразмерното намалување, истото има обврска спрема другите оштетени лица само до висината на износот на кој е договорено осигурувањето од автомобилска одговорност.

Пресуда на ВСРМ-Рев. бр. 343/99 - друштвото за осигурување одговара за штетата настаната со употреба на осигурено возило до износот на кој мора да се договори осигурување од автоод-

продолжува на стр. 18

ГИ ШТИТИМЕ ИНТЕРЕСИТЕ НА НАШИТЕ ОСИГУРЕНИЦИ

Владо Исјановски
оперативен директор

Со 13 подружници во сите поголеми градови низ Македонија, лоцирани во рамките на станиците за технички преглед на АМСМ и авто-мото друштвата и со 25 вработени, до крајот на 2014 г., Мобилити Брокер полисира вкупна премија од 1,4 милијарди денари. Истата е резултат на продажбата на 300.000 полиси за незадолжително и задолжително осигурување.

Со мисија да ги заштити интересите на своите корисници во осигурувањето, уште од самиот почеток, Мобилити Брокер својата конкурентска предност на пазарот ја гради преку обезбедување на предлог и понуда за најоптимално осигурување, како и обезбедување на бесплатно посредување за своите корисници при реализација на

Основано во 2008 г., Мобилити Брокер за краток временски период успеа да се позиционира како лидер во продажбата на задолжително осигурување, пред сè благодарение на функционирањето како дел од системот на АМСМ

отштетни побарувања. Оттука, голем дел од успехот на Мобилити Брокер се должи на одличната соработка и секојдневната комуникација со сите осигурителни компании на територијата на Р. Македонија, но и на способноста да ги препознае куповните навики на корисниците. Во таа насока, Мобилити Брокер е единственото осигурително брокерско друштво кое преку две локации, од кои едната во Скопје, а другата на граничен премин „Богородица“, им овозможува на своите корисници 24/7 достапност на зелен картон и патничко осигурување.

Идентификување на потребите на корисниците и креирање на понуда за нивно квалитетно осигурување како одговор на истите, проширување на продажната мрежа со две нови подружници, како и пролабачување и зајакнување на соработката со осигурителните компании, се некои од основните цели на Мобилити Брокер за 2015 г. Нивното остварување треба да ја потврди и зајакне позицијата на Мобилити Брокер како лидер на пазарот на задолжително осигурување.

МОБИЛИТИ
БРОКЕР

*Ти штитиме Вашите интереси
во осигурувањето!*

Осигурување на моторни возила

Каско осигурување

Осигурување од автоодговорност

Зелен картон

Патничко осигурување

Осигурување од незгода

Осигурување на имот

Транспортно осигурување

Гранично осигурување

Осигурување од одговорност

Осигурување живот

02/3181-402

www.mobilitybroker.com.mk

Полиси достапни
од сите осигурителни компании:

ОСИГУРУВАЊЕ
МАКЕДОНИЈА
VEVNI INSURANCE GROUP

triglav

ЕВРОИНС

SASA
OSIGURUVANJE

INJTG

WINNER

A.A. OSIGURUVANJE
TOMSKA

Allbeig

UNIQA

OSIGURUVANJE
OSIGURUVANJE

eurolink

говорност на патнички возила, според Законот што важел во време на склучување на договорот, ако не е договорен повисок износ и во овие односи не може да се примени уставното начело за повратна примена на поповолниот закон за оштетениот.

Според член 72 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, наведените максимални суми за осигурување се усогласуват секоја година за 50 % од минималните суми на осигурување од претходната година за договори склучени од 1 јануари 2010 година до 31.12.2012 година. За договорите склучени по 1 јануари 2013 година, минималните суми на осигурување не можат да го надминат износот на минималните суми на осигурување за 2012 година.

Странски елемент

Возилата кои ја напуштаат територијата на РМ задолжително плаќаат дополнителна премија за проширување на осигурителното покритие од членот 20 од овој закон (зелен картон), со кое осигурување се покрива одговорноста за штети предизвикани од возила со македонска регистрација на лица во странство.

За штетите предизвикани од македонски државјани во земјите членки на Советот на Бирота за зелена карта, друштвото за осигурување кое издало зелен картон е должно да ја надомести предизвиканата штета во висина според пропишите на земјата членка во која настанала штетата.

Во законот се регулирани две ситуации кога штетата е предизвикана на територија на РМ и тоа: 1) штета предизвикана од македонски државјанин на РМ на лице кое управувало возило со странска регистрација и 2) кога возило со странска регистрација ќе предизвика штета на македонски државјанин. Во двата случаја се применува македонското законодавство според местото каде што се случила незгодата, согласно правилото *lex loci delicti commissi* содржано во Хашката конвенција за меродавно право за сообраќајни незгоди на патиштата од 1971 година.

Кога штетата е предизвикана од македонски државјанин, оштетното побарување се решава според договорот за осигурување од автомобилска одговорност, а кога штетата е предизвикана од возило со странска регистрација, штетата се решава врз основа на валидниот издаден зелен картон - член 29 од Законот. Доколку возило кое влегува на територија на РМ нема валиден зелен картон или истиот е истечен, сопственикот на тоа возило има обврска да склучи гранично осигурување - член 32 од Законот, кое претставува

осигурување од автомобилска одговорност според прописите на македонското законодавство. Ова осигурување важи само на територијата на Република Македонија и врз основа на истото не може да се издаде зелена карта.

Оштетеното лице на кое му е предизвикана штета со употреба на странско моторно возило кое има валидно осигурување на територија на РМ, може да поднесе барање за надомест на штета до Националното биро за осигурување или директно до друштвата за осигурување-членки на Националното биро за осигурување, согласно склучените кореспондентни договори според Критскиот договор. Оштетните барања се обработуваат во согласност со меѓународните договори за осигурување на моторни возила во рок од три месеци од денот на поднесување на барањето. Националното биро за осигурување е гарант за исплата на надоместот на штета.

Неосигурени и непознати возила

Надоместот на штетата предизвикана од возило кое не е осигурено (член 62) или непознато возило (член 63) се врши преку Националното биро за осигурување кое се јавува како гарант за надоместување на штета преку Гарантниот фонд, кој се формира од сите друштва за осигурување кои имаат дозвола за работење на територијата на РМ.

Оваа обврска ја исполнуваат друштвата за осигурување, кое Националното биро ги овластува во негово име да ги надомести штетите и тоа: предизвиканата материјална и нематеријална штета од неосигурено возило и предизвикана нематеријална штета од непознато возило, согласно одредбата од членот 60 од Законот.

За исплатената штета предизвикана со употреба на неосигурено возило, Националното биро за осигурување има право на регрес во висина на исплатената штета заедно со камата и трошоци од сопственикот на неосигуреното моторно возило, односно од лицето кое ја предизвикало штетата, кои се поеднакво одговорни кон Бирото.

Преуранетост на тужба

Со законот за прв пат се воведува обврска на оштетените, вонсудско барање за надомест на штета да поднесат директно во осигурителното друштво каде возилото со кое е причинета штета е осигурено, а потоа имаат право да поднесат тужба за надомест на штета до надлежен суд, за разлика од претходните закони кога оштетените можеа директно да поднесат тужба пред надлежните судови за остварување на правото на надомест. Со оваа законска обврска се овозможува

друштвата за осигурување да имаат информации за сите штети кои се предизвикани од страна на нивните осигуреници пред поведување на судски спор, со што имаат можност да ги решаваат оштетените барања и да ги намалат трошоците кои би произлегле од судските процеси. Исто така, со оваа одредба оштетените лица имаат можност за побрзо решавање на оштетеното барање во поедноставена постапка, како и можност да бидат навремено и реално обештетени. Но, со оваа законска обврска нема целосно да исчезнат ситуациите на *формално* поднесени оштетни барања, без намера истите вонсудски да се решат, како постапувањето на осигурителните друштва да не им посветуваат доволно внимание и знаење во решавање на истите. Оштетените лица своето право за надомест на штета може да го остварат во рок од 3 години од денот на дознавање за штетата и одговорното лице за истата, односно во рок од 5 години од денот на штетата, доколку истата не е предизвикана со кривично дело во кој случај течат роковите кои се предвидени за тоа кривично дело (член 365 и 366 од ЗОО).

Регрес - суброгација

По исплата на надоместот на штета, друштвата за осигурувања имаат право на регрес-суброгација спрема одговорните лица до висина на исплатената штета, зголемена за камата и трошоци во следните случаи(член 16):

- Кога возилото е управувано од лице кое е под дејство на алкохол над дозволеното ниво согласно со закон, наркотички дроги или психотропни супстанции;
- Кога возилото е управувано од лице без соодветна возачка исправа (вклучувајќи лице кое е на обука за добивање возачка исправа, без присуство на овластено лице);
- Кога возилото е управувано од лице кое на нелегален начин се стекнало со моторно возило или лице кое било соучесник во таквиот чин.

Правото на регрес или суброгација на правата на оштетениот спрема лицето одговорно за штетата е многу важен институт на правото на осигурувачот, посебно имајќи ја во предвид обврската на осигурувачот да ги обештети оштетените лица и во случаи кога осигуреникот не ужива осигурително покритие и регресот се остварува спрема истиот, во кој случај регресот има и превентивна улога.

Правото за поднесување на тужба за наплата на регресно побарување застарува во рок од 5 години, според општиот рок на застареност од член 360 од ЗОО, кој став го потврдува и судската пракса:

- Пресуда на Врховниот суд на РМ, бр. Рев 198/2011 и Рев.бр. 1114/2010 „регресно побарување на друштвото за осигурување од задолжително осигурување во сообраќајот спрема лице кое управувало со моторно возило кое немало овластување, застарува во општиот рок на застареност од член 360 од ЗОО, а застарувањето почнува да тече од првиот ден од денот кога друштвото за осигурување го исплатило надоместот на штета“.

Од друга страна, постојат и пресуди според кои рокот за застареност на поднесување на регресна тужба се смета според член 369 ст. 2 вв ст. 6 од ЗОО, односно во рок од 3 години, сметајќи од првиот ден по истекот на календарската година во која настанало побарувањето (пресуда на Основен суд Скопје 2-П.бр. 986/12 потврдена со пресуда на Апелациониот суд Скопје-Г.ж.бр. 5753/12).

Бидејќи регресното побарување настанува при исплата на надомест на штета на оштетеното лице во чии права со исплатата стапува осигурувачот, а не настанува од исполнување на обврските од склучениот договор за осигурување со осигуреникот, за застареност на поднесеното регресно побарување осигурувачот ги има истите права како и осигуреникот, поради што треба да се применува членот 360 од ЗОО.

Заклучоци:

- Договорот за осигурување е задолжителен за сите учесници во сообраќајот и истиот мора да биде склучен при регистрација на возилото.
- Со договорот за осигурување е покриена граѓанската одговорност на учесниците во сообраќајот за штети причинети на трети лица при употреба на моторното возило.
- Врз основа на договорот за осигурување друштвата за осигурувања имаат обврска да надоместат материјална и нематеријална штета на оштетените трети лица во рамки на осигурителните суми според прописите за одговорност за штета.
- Оштетените имаат обврска да се обратат до друштвата за осигурување за надомест на штета пред да поднесат тужба до надлежниот суд.
- Во случај на управување на возило под дејство на алкохол, без соодветна возачка дозвола или управување на возило на нелегален начин, друштвото за осигурување има право на регрес спрема одговорното лице во висина на исплатената штета, заедно со камата и трошоци.
- При исплата на штета предизвикана од неосигурено возило, регресната постапка спрема сопственикот на возилото ја води друштвото за осигурување кое го исплатило надоместот во вонсудска постапка, а присилната наплата во постапка пред судот ја води Националниот Биро за осигурување.

Сите имаат минато. Ние имаме иднина.

Посебен однос и програма за секој клиент, пристапни пакети насочени кон добивање на дополнителна вредност и антиципирање на потребите на клиентите со проактивен однос е нешто што го одвојува Евроинс Осигурување на пазарот. Долгата традиција на македонскиот осигурителен пазар и искуството во регионот ни овозможува да бидеме чекор напред од другите.

Евроинс Осигурување АД Скопје зад себе ги има атрибутите растечка, динамична и модерна осигурителна компанија. Ова не се само зборови за категоризација, туку преставуваат вистински вредности кои суштински го одредуваат карактерот на компанијата. Зад себе Евроинс Осигурување има претставништва низ сите градови во Македонија, предводени од искусен и талентиран менаџерски тим и 150 вработени. Тимот во секое време е подготвен да одговори на потребите на своите клиенти. Индивидуалниот пристап кон секој клиент е наша силна страна. Врз тоа се базира и нашиот успех. Кај нас нема ветувања кои не се исполнуваат, кај нас има само резултати што ја покажуваат нашата посветеност на работата. Токму тоа не прави различни и се почесто стануваме број еден избор кај луѓето кои веруваат на нашата експертиза и за кои имаме одлични пакети за осигурување.

ЕВРО ОМ

**ЛЕСНА НАБАВКА НА ПРОИЗВОДОТ:
НЕМА ИЗВИД И ФОТОГРАФИРАЊЕ НА СТАНОТ,
ПРЕМИЈА НЕЗАВИСНА ОД КВАДРАТУРАТА НА СТАНОТ**

ОСИГУРУВАЊЕ НА СТАНОВИ И
СТВАРИ ВО ДОМАКИНСТВОТО

Развој на компанијата

Евроинс Осигурување АД Скопје е четврта по ред отворена осигурителна компанија во Македонија. Своите почетоци ги има во 1995 година, како тогашен Макошпед Осигурување АД. Во 2008 година мнозинскиот пакет на компанијата го презема Евроинс Иншуранс Груп Софија од Бугарија (членка на Еврохолд Бугарија АД). Осигурителната компанија се ребрендира под боите на новиот бренд, но и со поголеми вредности и стандарди кои се дел од опкружувањето на земјите во Европска унија. Самото тоа што компанијата е под закрила на компанија во земја членка на Европската унија, налага почитување на стандарди и принципи на работа.

Сите имаат минато.
Ние имаме иднина.

 ЕВРОИНС
ОСИГУРУВАЊЕ

Нашите поволности

Одиде чекор понапред во нашите понуди. Даваме специјално внимание на понудите кои се однесуваат на каско и домаќинското осигурување? Зошто? Затоа што секој од нас има свои приоритети, а домот е приоритет број еден. Сигурноста за нашиот дом што се добива е незаменлива. Тоа е инвестиција што во нашиот случај, со помош на Евроинс осигурување финансиски не значи многу, а се добиваат големи бенефити. За 990 денари добивате целосна заштита од пожар, невреме и кражби преку цела година, без разлика на квадратурата. Додека нашиот специјален пакет за Каско осигурување пак овозможува за 300 денари да добиете покривање на штетата на автомобил до 200 евра. Нашата одговорност, посветеност и професионалност во извршување на работните задачи ја темели вашата сигурност.

Ние ви обезбедуваме мир на умот.

Ние сме компанија вредна за пријател.

„Нашата посветеност во работата обезбедува високи стандарди на корпоративното управување, како и внимателност во комуницирањето со јавноста. ЕВРОИНС ОСИГУРУВАЊЕ АД Скопје преку својата експертиза, оперативната ефикасност и финансиската сила секогаш бара начин како да ги задоволи потребите на граѓаните и понуди она што е важно и е од значителна корист на постоечките и потенцијалните клиенти. Ние ги вреднуваме нашите вработени, нашите соработници, агенти и клиенти, а заемната соработка и почит го детерминираат нашиот успех.“

Ралица Губерова

Финансов директор и кандидат за Извршен директор на ЕВРОИНС Осигурување

ЕВРОИНС
ОСИГУРУВАЊЕ

Повеќе од општествено одговорна компанија

Да се биде хуман, да се биде дел од промените во ова општество значи дека како компанија треба да најдете начин вистински да помогнете. Токму поради тоа Евроинс осигурување со своите активности е насочен кон СОС Детското село. Како компанија помагател на децата од Детското село се обидуваме сите наши активности да ги насочиме кон добивање на поголем ефект за зголемување на свеста за донации за овој проект. Во исто време активни сме во делот на подигнување на свеста за здравиот начин на живот што го покажуваме преку подржување на спортски активности. Партнери сме на најдобрата школа за трчање на истакнатиот маратонец од Македонија, Кокан Ајановски, именувана по компанијата – Евроинс школа за трчање. Ние сме официјална осигурителна компанија на Скопскиот маратон. Посветени за своите активности иницијатори и организатори сме на хуманитарна трка каде средствата од котизацијата од сите учесници беа наменети за СОС Детското село Македонија. На листата на спонзорства се наоѓа Ракометната академија Металург.

Важно ни е да иницираме теми кои сметаме дека се од голема важност за ова општество. Поради тоа бевме и иницијатори за организирање на тркалезна маса на тема: Улогата на осигурителните компании во градењето на културата и етиката во сообраќајот и зголемување на безбедноста во сообраќајот на патиштата. Но знаеме и да одговориме на барањата за вклучување во проекти што имаат влијание во средината, како што беше проектот за 100 обновени пешачки премини за 10.000 безбедни ученици во општината Кисела Вода.

Јанко Николов
Извршен директор на
Евроинс Осигурување

Официјална осигурителна компанија на Скопскиот маратон

Билјана Стојанов
 Директор на правен сектор
 Друштво за осигурување УНИКА АД Скопје

ШАБЛОНИЗИРАНА ПОСТАПКА ЗА РЕШАВАЊЕ НА ШТЕТА

Една од основните дејности на друштвата за осигурување е исплата на штета односно надомест на штета причинета од страна на нивните осигуреници доколку при тоа се исполнети законските претпоставки.

Штетата по дефиниција претставува намалување на нечиј имот (обична штета) и спречување на неговото зголемување (испуштена корист) како и повреда на личните права (нематеријална штета).

Согласно одредбите на Законот за безбедност во сообраќајот, се воведува примена на Извештај за сообраќајна незгода така наречан Европски Извештај со кој учесниците во сообраќајни незгоди во кои е причинета помала материјална штета можат истиот да го пополнат без да повикаат увидна екипа од МВР и врз основа на истиот да го остварат своето право на надомест на штета од осигурителните компании. Врз основа на тој извештај оштетените лица можат да побаруваат надомест на штета причинета од трето лице по основ на полиса за осигурување од Автомобилска одговорност.

Целта на воведување на Европскиот Извештај е побрзо и поефикасно разрешување на сообраќајните незгоди во кои е причинета помала материјална штета, во кои возилата се во возна состојба и би можеле веднаш да бидат отстранети од патот како би се избегнало попречување на сообраќајот на местото на случување на незгодата, без притоа да се чека увидна екипа од МВР.

Надомест на штета кај класата за автомобилска одговорност

Во Република Македонија задолжително осигурување во сообраќајот е регулирано со Закон за задолжително осигурување во сообраќајот во кој се поставени основните постулати на задолжителното осигурување.

Целта на воведување на Европскиот Извештај е побрзо и поефикасно разрешување на сообраќајните незгоди во кои е причинета помала материјална штета, без да се чека увидна екипа од МВР

Овој закон во себе содржи одредби кои ја регулираат обврската за издавање на полиси за задолжително осигурување, ги утврдува осигурителните лимити, ги дефинира лицата кои имаат право на заштита, ја регулира постапката за пријава на штета, Националното Биро за осигурување, Гарантниот фонд итн.

Кога се обработува тема од областа на надомест на материјална штета не може а да не се спомене дека Законот за задолжително осигурување во сообраќајот е основата од каде се започнува целата постапка.

Членот 5 е оној кој секое лице кое смета дека му е нанесена штета по основ на полиса за задолжително осигурување на сообраќајот, мора да го почитува, односно да поднесе барање за надомест на штета до одговорното друштво за осигурување. Оштетеното лице има право да поднесе тужба за надомест на штета само доколку предходно поднело барање за надомест на штета до одговорното осигурително друштво.

Законот за облигациони односи пак ја регулира правната рамка за надомест на штета,

Согласно став 1 и 2 од членот 174 од Законот за облигациони односи - (1) Одговорното лице е должно да ја воспостави состојбата што била пред да настане штетата.

(2) Доколку воспоставувањето на поранешната состојба не ја отстранува штетата на полно, одговорното лице е должно за остатокот на штетата да даде надомест во пари.

Надомест на штета со примена на Европски извештај

Законот за безбедност во сообраќајот спаѓа во групата на основни-базични закони без чие почитување а воедно и познавање не би можело

да се регулираат низа на прашања поврзани со постапката за надомест на штета.

Законот за безбедност во сообраќајот претставува основ без чие познавање ниту еден ликвидатор од осигурителна компанија не би можел да постапува. Праведното одлучување и постапување во целост зависат од степенот на познавање на овој закон.

Законот за безбедност во сообраќајот го регулира делот на примена на Европскиот извештај кој членот 2 точка 95 го дефинира како, **„образец изготвен од Националното биро за осигурување на Р. Македонија кој се пополнува во случај на сообраќајна незгода со нала материјална штета а го пополнуваат учесниците во сообраќајна незгода“**.

Согласно законската измена во 2009 година (Сл. весник 161/09 од 30.12.2009 г.) осигурителните компании имаат законска обврска при издавање на полиси за автомобилска одговорност да им дадат бесплатен примерок на осигурениците, што значи дека достапноста на истиот е законска обврска на осигурителните компании.

Во 2009 година (во месец мај и декември), со низа измени на ЗБСП практично се најави почетокот на примена на Европскиот извештај како основ за надомест на „мала материјална штета“ - причинета со сообраќајна незгода.

Како што секогаш се случува при примена на нов инструмент, осигурителните компании се најдоа во позиција да извршат промени во начинот на постапување кое изискува како организациски така и структурални промени.

Законските решенија ја ставаат осигурителната компанија во улога на арбитер при решавање на барањата за надомест на штета, ова особено откако законодавецот со интервенцијата во членот 226 - ја избриша алинеата б - со која усогласеноста на начинот и околностите под кои настанала сообраќајната незгода беше основ за употреба на ЕИ.

Практично ова значеше дека во услови кога лицата кои не се согласни за начинот на кој се случила сообраќајната незгода односно не признаваат вина, товарот на докажување паѓа на осигурителната компанија.

Секое ова не беше прифатено со водоошевување од страна на осигурителните компании бидејќи истите беа ставени во неповолна ситуација да решаваат штети во услови кога нивниот осигуреник тврди и негира вина/одговорност за настаната сообраќајна незгода. За надминување на ваквите ситуации осигурителните компании применуваат низа на доказни средства како, фотографии од лице место, изјава на сведоци, реконструкција на лице место и слично.

Како се зголемува бројот на пријавени штети со примена на ЕИ така се зголемува и низата на недоследности кои произлегуваат од непознавањето или недоволната едукација на населението или врса со условите кога се применува ЕИ иако на дајната страна на ЕИ се испечатени условите под кои се применува истиот.

Во насока на регулирање на постапката за надомест на штета со примена на ЕИ, Националното биро донесе Упатство за примена на ЕИ, каде членовите на УО на НБО, утврдија номинална вредност на износ на штета кој претставува рамка за исплата на штета - дефинирана како „мала материјална штета“.

Износот од 750 евра беше поставен како лимит за решавање на овој тип штети.

Осигурителните компании се судрија со дефиницијата „мала материјална штета“ како што е поставена во член 2 точка 95 од ЗБСП односно истата е поврзана со оштетување односно нештетување на витални делови на возило за управување и запирање и самостојното движење на патот.

Експертите во осигурителните компании кои работат на процена на материјална штета се поставија во услога да ценат дали некое возило било или не во возна состојба и како такво можело самостојно да се движи по патот. Се поставија прашања од типот дали да се примени ЕИ во нокни услови кога светлата се оштетени, кога ветробранското стакло е оштетено, дали тоа возило може безбедно да се движи по патот, или дали доколку ладилникот е оштетен или пак некоја од возните гуми е оштетена (која најчесто учесниците ја заменуваат по сообраќајната негода) и сл.

Во насока на изнаоѓање на соодветни решенија со цел да се почитува законот да се заштитат правата на оштетените осигурителните компании се исправија пред дилемата како да постапуваат.

Националното биро за осигурување воведо посебна апликација за регистрирање на овој вид на штети додека Агенцијата за супервизија на осигурањето организираше низа на среќи од кои ја издвојуваме онаа во ноември месец 2010 г. каде претставници од осигурителните компании во координација со претставници на МВР земаа низа на корисни ставови се со цел на заштита на правата на оние кои трпат штета. На оваа средба се отворија низа на прашања и дилеми од типот дали осигурителните компании имаат надлежност да преку формирање т.н. „увидни екипи“ би можеле сами да го вршат увидот што, секако согласно денешната поставеност на законите, е невозможно.

Се надмина и потребата на лимитирање на исплата на штети во висина до 750 евра

За пофалба е и развиената комуникација и соработка помеѓу осигурителните компании и утврдување на усогласени процедури при обработката на овие штети.

Од денешен аспект

Доколку во 2010 и 2011 г. можеше да се каже дека се појавила низа на недоследности во примената на законското решени за ЕИ, кога осигурителните компании исплаќаа штета до 750 евра, кога имаше дилеми дали штетата е мала или не, дали возилото е во возна состојба или не, денес веќе осигурителните компании можат да се пофалат со јасни и стандардизирани процедури.

Придобивка на Конференцијата за осигурување во 2012 година се стандардизирани обрасци за Изјава на штета, дефинирани услови на „мала материјална штета“ шаблонизирана постапка за решавање на штета.

Сите осигурителни компании користат ист образец за Изјава на околности под кои се случила сообраќајната незгода, и реконструкцијата на настанот е веќе постапка за кој слободно може да се каже дека е задолжителна.

Осигурителните компании се послободни во решавањето на овој вид на штети бидејќи низа на нејасносии се разрешени благодарени на соработката која беше на високо ниво.

Предности при примена на ЕИ од аспект на осигурителна компанија:

- Директен увид во оштетувањата на двете возила учесници во сообраќајната незгода
- Можност да се утврдат сите факти и околности со директен разговор со осигуреникот
- Скратување на рокот за исплата на штета
- Намалување на обемот на нематеријални штети

Недостатоци при примена на ЕИ од аспект на осигурителна компанија:

- Постојаниот сомнеж дали навистина се случила сообраќајната незгода поради можноста од фингирање на штети и манипулација со оштетувањата
- Дали учесниците се тие кои навистина учествувале во сообраќајната незгода бидејќи ЕИ дава можност да се „сменат,возачите -учесници во сообраќајната незгода
- Немојност да се утврди регресно побарување
- Осигурителната компанија е во улога на арбитер -одлучува за одговорноста на учесниците во сообраќајната незгода.
- Отежнување на исплата на каско регрес при примена на ЕИ

Дилеми и прашања

Европскиот извештај отвори низа на дилеми како правилно да се постапува кога учесници во сообраќајната незгода пријавуваат оштетувања на возилата кои меѓусебно не кореспондираат по обем и висина.

Дали осигурителните компании се во можност да поведат кривична постапка против учесниците и во која фаза на постапувањето.

Како би се докажала одговорноста во услови на непостоење на Полициски записник за увид,соодветна пријава против учесниците, фото албум скица и сл.

Бирото за судски вештачења се произнесе дека,„сообраќајно вештачење, изготвено врз основа на научни методи,во рамки на судска постапка е невозможно да се изготви а сепак сме сведоци на сообраќајни вештачења изготвени кога е применет ЕИ без вештото лице да има скица во размер, точни позиции на возилата и условите на пат, фотоалбум од лице место и слично.

Воедно една од дилемите кои се поставува е правилната примена на член 226 од ЗБСП односно „кога учесниците во сообраќајна незгода се во законска обврска да повикаат полиција“??

Има толкувања дека членот 226 од ЗБСП се однесува на Обврската полициските службеници да изготват Полициски записник од причина што е недоволно учесниците во сообраќајната незгода сами да одлучуваат дали ќе повикаат полиција или не во услови кога учесниците не поседуваат валидна возачка дозвола,истите се неосигурани,истите се под дејство на алкохол или напуштиле лице место.

Дилемите дали да исплати штета кога причинителот е возач почетник и дали ова навистина може веднаш да го утврди оштетениот како би си ги заштитил своите права и би повикал полиција. Дали доколку возачката дозвола на оштетениот е со измената важност а возилото било паракрирано има право на надомест на штета и сл?

Најголема недоумица се создава во услови кога учесниците договарат примена ЕИ а во меѓувреме некој од сопатниците пријавил телесни повреди. Прашањето е дали ЕИ е правно валиден документ за исплата на штета.

Колизијата помеѓу ЕИ и Службената белешка издадена од овластените лица во МВР заради констатирање на повреди се насоки кои треба да бидат разработени во корелација со МВР.

Президиент пред кој ќе се најде македонското судство во иднина е решавање на регресни побарувања по основ на ЕИ и дилемата на валидноста на истиот во однос на членот 226 од ЗБСП

Отворени се низа на прашања за кои во иднина праксата ќе ги даде одговорите.

Пријавени штети со Европски Извештај евидентирани во НБО

ВО ПОРАСТ ЗЛОУПОТРЕБА НА ЕИ

Забраното движење на македонскиот осигурителен пазар кон поразвиените европски осигурителни индустрии допринесе до интензивно претставување и воведување на нови производи кои ја следат европската регулатива и пракса. Европскиот извештај за сообраќајна незгода е проверен начин со кој учесниците во незгодата брзо и едноставно ги регулираат меѓусебните права и обврски за настанати материјални штети.

Задолжителното осигурување завзема најголема стапка во целокупното портфолио во осигурителниот сектор. Со вкупен број од над 490.000 полиси издадени само во 2014 година претставува најголема осигурителна класа.

Воведувањето на Европскиот Извештај веднаш беше прифатено од страна на осигурениците и истото е во секојдневна употреба кога условите за негово користење се задоволени. Како алатка Европскиот Извештај е специфичен пред се поради условите во кој може истиот да се пополни но и поволностите што ги нуди.

Зголемемиот број на АО полиси сам по себе подразбира зголемена одговорност на осигурителните друштва по истите. Очекувано е зголемиот број на полиси да предизвика и раст во штетите пријавени со Европски Извештај.

Учесниците во сообраќајна незгода со мала материјална штета имаат обврска објективно и точно да ја прикажат фактичката состојба и оштетувањата на возилата. Реалното прикажување на начинот на кој се случила сообраќајната незгода е исклучително важно, бидејќи правилно утврдената фактичка состојба придонесува за побрзо решавање на барањето на штети на трети лица врз основа од полисата за осигурување од автомобилска одговорност.

При самото воведување, веднаш се испостави дека голем број од пријавените штети од страна на осигурениците се појавуваат повеќекратно, еднаш како оштетени, еднаш како причинители на штети. Исто така, беше забележано т.н. опортунистичко пополнување на ЕИ, односно лажни оштетувања се со цел да се зголемат дополнителните незаработени бенефиции.

Во првата година од воспоставување на системот беше забележан рекорден број на оби-

Во Националното биро софтверски се прави проверка и се утврдуваат илцијални злоупотреби и евиденција за пријавени штети според европската регулатива и пракса

ди за нерегуларно стекнување на бенефиции од страна на осигурениците користејќи го ЕИ.

Со цел да се намали злоупотребата на Европскиот Извештај како алатка за дополнителни бенефиции од страна на дел од осигурениците, од страна на Бирото беше создаден софтвер кој прави проверки за потенцијални злоупотреби, но и за евиденција за пријавени штети од овој тип.

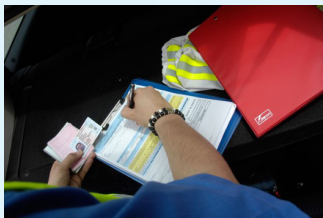
Самиот софтвер придонесува вработените во компаниите да имаат увид на сите штети и оштетувања на учесниците во сообраќајните незгоди. Со овозможување на овие опции, одговорните лица во осигурителните компании имаат можност да увидат дали оштетувањата соодвествуваат на незгодата или е обид за измама.

Голем удел во пронаоѓањето на нерегуларности и спречување на истите е благодарение на вработените во осигурителните компании, кои со меѓусебна комуникација елиминираат дел од овој вид на злоупотреби.

М. Р.

Судски пресуди за штети со европски извештај

НЕДОРАЗБИРАЊА ПРИ ПРИМЕНАТА НА ЕИ

Истечена возачка дозвола

Со пресуда Гж бр. 4491/13 од 10.01.2014 г. Апелациониот суд Скопје ја потврдува пресудата на Основен суд Скопје 2, МВП.П.бр 2384/12 со која тужбеното барање за надомест на материјална штета на штета е одбиено поради постапување спротивно на чл. 226 од ЗБСП, кога едниот од учесниците во незгодата е со истечена возачка дозвола, а не повикале полиција за увид на лице место.

Учесниците во сообраќајната незгода постапиле спротивно на одредбата од чл.226 од ЗБСП, со која полициските службеници на МВР се должни да излезат на местото на незгодата во која е предизвикана материјална штета, ако тоа го бара еден од учесниците во незгодата и тоа во случај кога еден од возачите не поседува соодветна возачка дозвола.

Во конкретниот случај учесниците во сообраќајната незгода самостојно одлучиле да не ги повикаат полициските службеници на МВР, туку пополниле Европски извештај, иако на еден од учесниците возачката дозвола му била истечена две години пред незгодата.

“Имајќи го во предвид наведеното, дека сите учесници избрале начин на регулирање на оштетното барање со Европски извештај, спротивно на чл. 226 од ЗБСП, кој претставува lex specialis по кој требало да постапат, Апелациониот суд цени дека првостепениот суд донел правилна одлука. Наводите на тужителите дека истечената возачка дозвола не значи дека еден од учесниците нема возачка дозвола, се неосновани“.

Неосигурено оштетено возило

Со пресуда бр. 427/13 од 15.03.2013 г., Апелациониот суд Штип ја потврдува првостепената пресуда Малв.П.бр 220/12 со која тужбеното барање за надомест на материјална штета на неосигурено возило кое не е во движење утврдено со Европски извештај, е усвоено.

Возилото во сопственост на тужителот било паркирано пред куќата и било удрено со возилото на осигуреник на тужениот. Службените лица на МВР, на повик, биле присутни на лице место, но не направиле полициски записник затоа што учесниците се договориле штетата да ја наплатат од друштвото за осигурување каде што било осигурено возилото причинител на незгодата. Тужителот приложил потврда од МВР дека незгодата била пријавена.

Апелациониот суд утврдил дека првостепениот суд правилно оценил дека се стекнати сите услови за надомест на штета од страна на друштвото за осигурување, согласно Законот за задолжително осигурување чл. 3,14 и 23, Законот за облигациони односи, чл. 145,164 ст.1.

Наводите на туженото друштво за осигурување за немање на пасивна легитимација и недокажаност на постоење на сообраќајна незгода, постапување спротивно на чл.226 од ЗБСП, судот ги оценува како неосновани бидејќи за утврдување на околностите под кои се случила сообраќајната незгода тужениот имал законска можност да ги побара од надлежниот орган каде што постои запис за пријавена сообраќајна незгода.

Оштетено возило без директен контакт

Апелациониот суд Битола, со пресуда ГЖ бр. 1398/11 од 10.10.2011 г. ја потврдува првостепената пресуда од Основниот суд во Охрид, Малв.П.бр 140/10 со која барањето на тужителот за надомест на материјална штета на возило, настаната без директен контакт со возилото на осигуреник на тужениот, е усвоено.

Оштетениот за да го избегне сударот со возилото на другиот учесник, удрил во дрво. Службени лица на МВР, на повик од учесниците, дошле на лице место, но не е составен полициски записник за увид.

Во текот на постапката судот извршил проверка и утврдил дека не се користени шлеп служби, па констатирал дека не биле оштетени витални делови. Без оглед на висината на штета од над 150 000 ден, оценил дека со Европскиот извештај и потврдата од МВР е пријавена сообраќајна незгода и се исполнети законските услови за надомест на штета.

Нематеријални штети со ЕИ

1. Со пресуда бр. 17 ПЛ-4890/10 Основниот суд Скопје 2, го одбил тужбеното барање за надомест на материјални штети настанати за лечење на тужителката и нематеријални штети заради телесни повреди.

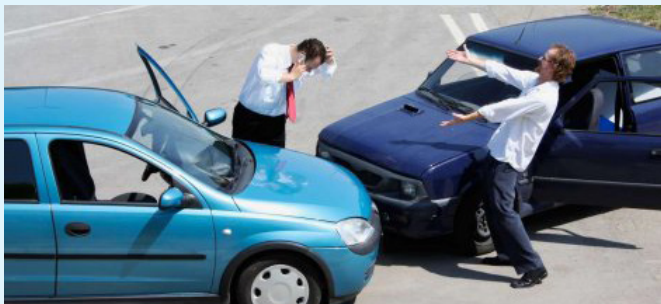
По настанување на сообраќајната незгода, двајцата учесници се договориле да ги регулираат штетите со Европски извештај и да не повикаат полиција за увид на лице место, затоа што биле убедени дека нема поголема штета, ниту телесни повреди.

штета. Имено, странките не можат од своите пропусти да црпат и остваруваат права“.

2. Со пресуда ГЖ бр. 207/10 Од 02.06.2010 Апелациониот суд Битола ја потврдил пресудата на Основен суд Охрид П.бр.811/08 од 15.07.2008 г. со која е одбиено тужбеното барање на тужителката со кое се бара надомест на нематеријални штети настанати во сообраќајна незгода евидентирана со Европски извештај.

На лице место, при сообраќајната незгода во која осигуреникот на тужениот учествувал со возило, а тужителката како возач на моторцикл, бил присутен и полицаец кој како сведок во постапката, потврдил дека учесниците се договориле надоместот на штети да го извршат со Европски извештај.

Апелациониот суд смета дека „првостепениот суд правилно го применил материјалното право кога го одбил тужбеното барање со обрзложение дека, во конкретниот случај, бидејќи во настаната сообраќајна незгода имало мала

Откако ја пријавиле штетата во друштвото за осигурување, тужителката била во ЈЗУ Универзитетски клиника, каде што и се констатирани повреди - истегнување на вратните пршлени.

По оцена на судот, тужителката, согласувајќи се да пополни Европски извештај, се согласила тужениот да и ја надомести само материјалната штета причинета со оштетување на возилото. „Воедно, таа го оневозможила судот да утврди вина на еден од учесниците, а со тоа и нивната граѓанска одговорност за надомест на штета по основ на вина. Тужителката избрала и се согласила да не се прави полициски записник, односно да нема јавна исправа, со што се согласила да не и биде надоместена евентуална нематеријална

материјална штета, учесниците го искористиле правото да потпишат Европски извештај, согласно чл. 2 ст. 2 т. 9 и чл. 225 од ЗБСП, врз основа на кој на тужителката, неспорно е дека и била надоместена штетата, па со тоа таа нема право да побарува надомест на штета по основ на вина согласно 300“.

Апелациониот суд не ги прифаќа наодите на тужителката дека Европскиот извештај е доставен како доказ само за да се потврди дека имало сообраќајна незгода, а барањето го темели на вина на другиот учесник во незгодата, бидејќи „таа не му овозможила на судот да ја утврди вината со својот избор да не се направи записник од увид и скица од лице место“.

Европа Ре на македонскиот осигурителен пазар

ОСИГУРУВАЊЕ ОД ПРИРОДНИ НЕПОГОДИ

Албсиј засега е единствената компанија во Македонија која ги промовира новиите типичови осигурување на Европа Ре

Реосигурителната компанија Европа Ре, која во Македонија почна да дејствува во 2014 година, наскоро се очекува да воведо нови продукти. Компанијата, со седиште во Швајцарија, основана од владите на Македонија, Србија и Албанија, минатата година на пазарот пласираше Осигурување од земјотрес и Осигурување на земјоделски насади, а наскоро се очекува да промовира и комбинирани осигурување од поплава и земјотрес.

Целта на основањето на Европа Ре е да се намалат последиците од евентуални природни непогоди во регионот, а проектот, освен владите на трите држави, го поддржаа и неколку меѓународни организации, ЕУ и ОН. Во јули минатата година, преку Друштвото за осигурување АЛБСИГ АД Скопје, беше продадена првата полиса за Осигурување од земјотрес – како основен ризик, а неколку месеци подоцна почна продажбата и на Индексирано осигурување на остварени приноси од посеви (ИООПП), наменето за земјоделците кои одгледуваат есенска пченица и јачмен.

АЛБСИГ АД Скопје засега е единствената компанија во Македонија која се вклучи во проектот и се охрабри да го „пробива патот“ за продуктите со логото на Европа Ре. Компанијата на разни начини ги промовира новите типови осигурување - преку својата продажна мрежа низ Македонија, преку рекламни кампањи и јавни трибини. Во повеќе земјоделски региони беа одр-

жани средби со фармерите на кои се разговараше за деталите кои го прават Индексираното осигурување на остварени приноси различно од вообичаеното земјоделско осигурување, присутно на македонскиот пазар со децении.

Но, досегашното искуство покажува дека ќе биде потребно многу повеќе време и напори за подигање на свеста кај населението и бизнис-секторот за потребата од менаџирање на ризиците од природни катастрофи, како што се земјотрес, поплави, суша, мраз, поројни врнежи, град и други:

„Луѓето се сомничави, навикнати се на постоечките продукти и тешко прифаќаат нови. Или пак едноставно ги игнорираат опасностите и ризикуваат. И покрај тоа што Македонија е трупно подрачје, а Балканот е исклучително подложен на поплави, суши и други непогоди, луѓето ретко се решаваат да го осигураат својот имот од природни катастрофи. Се разбира во прашање е и стандардот, ниската платежна моќ на населението“ - вели генералниот директор на АЛБСИГ, Хашим Реџеџи.

Проектот Европа Ре, минатата година беше промовиран и во соседните земји, во Србија и Албанија. Но и тамошното искуство укажува на бавен почеток, односно на мал број продадени полиси за осигурување од поплава - и покрај неодамнешните катастрофални поплави. Засега, сериозен напредок во осигурување на имот од природни катастрофи бележат Романија и Турција, што главно се должи на ниската цена, но и на фактот што овој вид осигурување стана задолжително.

Б. Георгиевска
АЛБСИГ АД Скопје

СВЕТСКА НЕДЕЛА НА ПАРИ

Министерството за образование и Националното биро за осигурување промовираа друштвена детска игра “Помалку ризик, повеќе забава”

“Светска недела на пари” е настан кој го одбележуваат голем број земји во светот и истиот е повод на едно место да се сретнат и обединат младите и децата со единствена цел да се стекнат со знаење и основни поими од сферата на финансите, финансиското работење и управувањето со ризици. Од 2014 г., и нашата земја се приклучи кон ова движење во чишто рамки се одржуваат преку 2000 активности во кои се вклучени над 3 милиони деца и млади во повеќе од 120 земји и каде што работат 500 организации и институции. Оваа глобална иницијатива ја подигнува свеста кај младите преку учење за тоа како функционираат парите, вклучувајќи го штедењето, вработувањето и претприемаштвото. На овој начин младите луѓе се стимулираат да станат свесни за своите финансиски права.

На 9.3.2015 г., Координациското тело на регулаторните институции за финансиска едукација во Република Македонија, во кое членуваат претставници на Народната банка, Министерството за финансии, Комисијата за хартии од вредност, Агенцијата за супервизија на осигурувањето и Агенцијата за супервизија на капитално финансираното пензиско осигурување, официјално го означил почетокот на „Светската недела на пари“. Настанот се случи во просториите на СЕПУГС

„Васил Антевски-Дрен“ во Скопје, во соработка со учениците од III и IV година. Одбележувањето на официјалниот почеток се одвиваше преку запознавање на учениците со работата на Координациското тело и активностите во полето на финансиската едукација.

По тој повод беше организиран квиз во кој учениците беа поделени во три тимови што ги именуваша со финансиски поими. Тимовите одговараа на зададени прашања од областа на работењето на петте регулатори, членки на Координациското тело. На учениците, за секој точен одговор, им се доделуваше симболична награда во вид на репрезентативен материјал.

Агенцијата за супервизија на осигурување како активен подржувач на движењето Светска недела на пари, на тема осигурување презентираше основни поими на осигурување и управување со ризици во осигурување. Агенцијата во соработка со Министерството за образование и Националното биро за осигурување промовираа друштвена детска игра “Помалку ризик, повеќе забава”. Тоа е игра на табла и се базира на учесници со различни улоги. Во текот на играта, учесникот може да се пронајде во улога на дете, тинејџер, младо, возрастано лице, родител, баба или дедо, и сето тоа во зависност каква карта за играње ќе извлече во текот на играта.

Во текот на месец март Агенцијата активно ќе настапува со презентации во средните училишта, но исто така, дополнително, и во текот на годината ќе организира настани во основни и средни училишта низ повеќе градови во земјата.

Професија и премија

Покрај вообичаените фактори за индивидуално одредување на премија за осигурување на моторно возило (возраст, пол, искуство) професијата кај некои осигурувачи во Англија има огромна улога во одредување на висината на премијата. Наведен е пример за перач на прозори, на кого му е одредена премија од 4600 фунти, а на школски благајник со исти услови и возило, премија од 372 фунти. Авторот на написот упатува дека има многу начини да си ја опишете професијата „па затоа внимателно одговарајте на прашањата за вашата професија на осигурувачот“ (Телеграф UK 3/2015)

Соработка банки-компани за осигурување

Сплитската банка им овозможува на советниците кои имаат дозвола за застапување во осигурување издадена од Хрватското биро за осигурување, да ги усмерат клиентите при избор на облици и вид на животни осигурувања во компанијата за осигурување Сосиете Женерал. Висината на осигурената сума зависи од просекот на режиските исплати и изнесува од 5 до 300 евра месечно. Со оваа утврдена сума се исплаќаат режиските трошоци на осигуреникот. Истовремено, со истата полиса се исплаќа износ од 12 месечни просечни износи до максимум 4.700 евра во случај на смрт на осигуреникот/клиентот на банката.

Во соработка со Триглав осигурување, воведено е „Осигурување на имотот на вашиот џеп“ за 1 евро месечно. Покритието се однесува за надомест на трошоци за набавка на нови лични документи - картици, лична карта, пасош, но и за готовина која сте ја подигнале од банкомат или од сметката, а ви е украдена во рок од еден час од подигањето. (Сплитска банка/Хрватски весник „Лидер“)

Повисока премија за моторни возила

Во Англија осигурувањето на возило со просечна премија е поголемо за 93 фунти поради огромниот број на пријавени whiplash штети (повреди на вратните пршлени). Годишно, осигурувачите плаќаат 2.5 билиони за овој вид штети. Според анализата на осигурителната компанија АБИВА, во 80% од пријавените штети со моторни возила, во 2014 г. пријавени се ваков вид повреди. Поради тој број (840 000 годишно) на овој вид штети, на кои не се обрнува доволно внимание и не се решава системски, не може да се смали годишната премија за осигурување на моторните возила. Во Франција пак, за овој вид на штети законски е одреден многу низок или никаков надомест, поради што се појавуваат само во 3%, па и премијата за осигурување на моторни возила е пониска за 40% од англиската. (Телеграф UK 3/2015)

Рекордни исплатени штети

900.000 фунти за возило - Популарниот Мистер Бин (Роуан Аткинсон) за штета на возилото настаната во сообраќајна незгода во која се стекнал со минорни повреди, добил 900.000 фунти. Возилото McLaren F1 чини околу 3,5 милиони фунти.

7.700.000 долари за повреди - Оштетената во зимата 2012 г., се лизнала на мраз на тротоар кој не бил исчистен или безбеден за непречено движење. При падот, се здобила со повеќе скршеници кои се искомлицирале и поради дијабетесот дошло до ампутација.

37.000.000 долари за повреди - Седумнаесетгодишна девојка во сообраќајна несреќа ја изгубила својата мајка, а таа останала парализирана. Исплатена и била lump sum (непрецизирана сума како аванс) од 11,5 милиони долари, а очекуваната сума за крајна исплата за трошоци за лекување, туѓа нега, помош, заработката изнесувала 37 милиони долари. (The richest 3.2015)

Штети од природни катастрофи

Швајцарската реосигурителна компанија Свис Ре извезува дека вкупните штети од природни катастрофи-екстремно ладно време, урагани и ветрови, во 2014 год., изнесуваат 113 милијарди долари, што е за 16% помалку од штетите во 2013 г., односно 135 милијарди долари. Просечните штети за последните десет години се уште повисоки и изнесуваат 188 милијарди (Танјуг 12/2014).

Верувајте во идеи и бидете слободни
Создавајте и бидете горди
Дарувајте љубов и бидете сакани
Негувајте го духот и бидете силни

Ние во Алкалоид, веруваме, создаваме,
даруваме и ја негуваме силата која го
движи животот и креира совршена
хармонија наречена ЗДРАВЈЕ.

земја

вода

воздух

оган

Здравјето пред сè

АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ

www.alkaloid.com.mk

ЧЛЕНКИ НА НАЦИОНАЛНОТО БИРО ЗА ОСИГУРУВАЊЕ

